

Møte onsdag den 20. januar 2010 kl. 10

President: Dag Terje Andersen

Dagsorden (nr. 40):

1. Spørretime
 - muntlig spørretime
 - ordinær spørretime
2. Referat

Presidenten: Representantene Martin Kolberg, Bård Hoksrud, Sigvald Oppebøen Hansen og Snorre Serigstad Valen, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Representanten Olemic Thommessen vil framsette et representantforslag.

Olemic Thommessen (H) [10:02:06]: På vegne av Linda C. Hofstad Helleland, Gunnar Gundersen, Sonja Irene Sjøli og meg selv vil jeg framsette et forslag om NRK og reklamefinansiering.

Presidenten: Representanten Hans Olav Syversen vil framsette et representantforslag.

Hans Olav Syversen (KrF) [10:02:37]: På vegne av representantene Dagrun Eriksen, Knut Arild Hareide og meg selv har jeg gleden av å fremme et representantforslag om bistand til Island uavhengig av Icesave-avtalens skjebne.

Presidenten: Representanten Bent Høie vil framsette et representantforslag.

Bent Høie (H) [10:03:04]: På vegne av representantene Erna Solberg, Sonja Irene Sjøli, Elisabeth Røbekk Nørve og undertegnede har jeg gleden av å framsette et representantforslag om å endre skadeerstatningsloven § 3-9.

Presidenten: Representanten Jan Tore Sanner vil framsette et representantforslag.

Jan Tore Sanner (H) [10:03:31]: På vegne av stortingsrepresentantene Olemic Thommessen, Ingjerd Schou, Bjørn Lødemel, Sonja Irene Sjøli og meg selv vil jeg legge frem forslag om bedring av rammevilkårene for frivillig sektor.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1 [10:04:00]

Spørretime

- muntlig spørretime
- ordinær spørretime

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at følgende statsråder vil møte til muntlig spørretime:

- statsråd Grete Faremo
- statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen
- statsråd Audun Lysbakken

De annonserte regjeringsmedlemmene er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

De representanter som i tillegg til de forhåndspåmeldte ønsker å stille hovedspørsmål, bes om å reise seg.

Vi starter med første hovedspørsmål, fra representanten Siv Jensen.

Siv Jensen (FrP) [10:04:46]: Jeg har et spørsmål til statsråd Lysbakken.

Vi som bor i Norge, er så heldige å kunne nyte friheten som et trygt demokrati gir oss. Vi har retten til å ytre oss, vi har i det alt vesentlige retten til å bestemme over vårt eget liv, og vi har retten til å bestemme hvem vi ønsker å gifte oss med. Denne retten gjelder dessverre ikke alle som er bosatt i Norge. Når vi ser at antallet tvangsekteskap øker eksplisivt under den rød-grønne regjeringen, så forteller det oss at det er mange mennesker med minoritetsbakgrunn som ikke kan leve med den samme friheten som resten av oss tar for gitt. Det burde uroe statsråden langt mer enn det jeg har registrert at han har gitt uttrykk for i det siste døgnets debatt om dette spørsmålet. Snarere tvert imot hører jeg Lysbakken si at Regjeringens politikk virker. Men hvordan kan han påstå at Regjeringens politikk virker når offentlig statistikk viser at antall tvangsekteskap i Norge øker kraftig? Det er et tegn på at man må iverksette andre tiltak for å sikre at også mennesker med minoritetsbakgrunn får den samme retten til å velge hvem de skal gifte seg med.

Derfor har jeg lyst til å utfordre statsråden: Fremskrittspartiet har mange ganger fremmet forslag om å iverksette tiltak, som man bl.a. har gjort i Danmark, som virker. Ett av dem er å innføre en aldersgrense på 24 år for henteekteskap. Vi ser av all statistikk at veldig mange som blir hentet til tvangsekteskap i Norge, er under 23 år, og veldig mange også under 18 år. Da bør alarmbjellene ringe i departementet, og da bør statsråden gripe inn og iverksette det tiltaket som har virket med hell i Danmark, og som har ført til at man har fått en kraftig reduksjon i antall tvangsekteskap.

Statsråd Audun Lysbakken [10:06:51]: Retten til å gifte seg med hvem man vil, gjelder alle i Norge, men det er noen som forbryter seg mot den retten. Det er et grovt overgrep, og det er et brudd på ikke bare norsk lov, men på menneskerettighetene og en rekke internasjonale konvensjoner som Norge har skrevet under på. For Regjeringen er det en veldig sterk prioritet å komme dette fenomenet til livs. Alle tilfeller av tvangsekteskap er totalt uakseptable, og vi ønsker å sende et veldig sterkt signal til dem som driver med denne typen praksis, at dette ikke aksepteres i dette landet.

Så er det viktig å si at de tallene som er lagt fram nå, ikke sier det som representanten Siv Jensen sier. De sier ingenting verken om hvorvidt antallet tvangsekteskap øker, eller om de går ned. Det tallene sier noe om, er hvor mange henvendelser vi får til hjelpeapparatet. Som representanten vet, er det slik at vi ikke hadde på plass et skikkelig og godt offentlig hjelpeapparat for ofre for tvangsekteskap før for kort tid siden. Grunnen til at vi nå ser en økning i tallene, er at den handlingsplanen Regjeringen har satt i verk, begynner å virke.

Når det gjelder de henvendelsene vi har fått – det er en sterk økning fra 2008 til 2009 hos minoritetsrådgiverne på skolene og integreringsrådgiverne på ambassadene, som gjør en fantastisk jobb med å nå ut til disse ungdommene – så tror jeg dessverre ikke vi er i stand til å nå alle ennå. Derfor vil det være sånn for akkurat denne statistikken at den forhåpentligvis vil øke noe etter hvert som vi når fram til flere. Klarer vi det, skal vi også klare å få ned de reelle tallene for tvangsekteskap, for vi har dessverre ennå ikke full oversikt over hvor utbredt dette er.

Men det har svært høy prioritet fra min side, mitt departement og Regjeringen å bekjempe dette, vise en tydelig holdning og fortsette med de 40 tiltak som ligger i handlingsplanen.

Siv Jensen (FrP) [10:08:55]: Poenget er at det skjer, og at det rammer altfor mange i et samfunn hvor egentlig ingen burde være utsatt for å bli giftet bort mot sin vilje. Jeg registrerer at statsrådets svar på dette er at han ønsker å sende et signal om at dette ikke er akseptabelt. Hva med å snart iverksette tiltak som gjør det mindre attraktivt å gjennomføre dette? Det dreier seg om å straffefølge foreldre som iverksetter dette mot egne barns vilje. Og når omfanget av dette åpenbart er så stort som det er, så tror man allikevel ikke på at det vil få konsekvenser å gjennomføre det, i strid med norsk lov.

Dansk statistikk viser at før ble to tredjedeler av disse ekteskapene gjennomført med henteekteskap, mens man etter å ha innført en aldersgrense på 24 år fikk redusert det med en tredjedel. Det er en dramatisk forbedring. Når Danmark, med hell, har innført en aldersgrense på 24 år, hvorfor vil ikke Regjeringen gjennomføre det samme?

Statsråd Audun Lysbakken [10:10:03]: Det er ikke riktig at jeg nøyer meg med å sende signaler, selv om signaler er viktige fordi holdninger er viktige i denne debatten. Regjeringen har i sin handlingsplan 40 forskjellige tiltak. Vi bruker 70 mill. kr i året på dette nettopp fordi vi tror at dette er et problem som gjelder flere enn bare en håndfull mennesker, som det av og til har kunnet se ut som i denne debatten.

Jeg får meldinger fra familievernkontor og fra minoritetsrådgivere om at vi når ut til flere, men det er fortsatt flere vi ikke når ut til. Men det disse tallene viser, som er utgangspunkt for denne debatten, er at Regjeringens tiltak virker fordi vi når flere. Det betyr at vi både kan hindre lovbrudd og at vi får større mulighet til å straffe dem som begår lovbrudd, for dette er brudd på norsk lov. Når vi nå har fått mer kunnskap om hvordan tiltakene våre virker,

skal jeg selvfølgelig også vurdere andre tiltak og gjøre om på ting vi gjør feil. Men erfaringene fra Danmark er litt ulike, og det er mye debatt om hvorvidt de tiltakene virker eller ikke. Vi har en handlingsplan med mange tiltak.

Presidenten: Det blir tre oppfølgingsspørsmål – først Solveig Horne.

Solveig Horne (FrP) [10:11:22]: Statsråden viser et rørende engasjement for å ta dette på alvor, og viser til de punktene i handlingsplanen som skal virke. Denne utviklingen viser at dette ikke virker. Da er det viktig, slik Fremskrittspartiet ser det, at vi får på plass skikkelige tiltak.

Bjarne Håkon Hanssen, som var arbeids- og inkluderingsminister for en tid tilbake, sa at tvangsekteskap er så alvorlig at vi må vurdere aldersgrense og krav til tilknytningstid i Norge. I 2002 sa Karita Bekkemellem at vi må få et forbud mot at søskenbarn gifter seg med hverandre. Statistikker i Folkehelseinstituttet viser at 30 pst. av dødfødsler og 42 pst. av spedbarnsdødsfall kan skyldes ekteskap mellom fetter og kusine.

Mitt spørsmål til statsråden blir da: Dersom ett av disse tiltakene kan virke, vil statsråden nå innføre forbud mot at søskenbarn kan få lov til å gifte seg med hverandre?

Statsråd Audun Lysbakken [10:12:30]: Jeg har igjen lyst til å si at dette er et problem som vi vet er alvorlig, og jo mer vi får vite om det, jo mer ser vi at det har et omfang som gjør det nødvendig med politisk handling. Men det de tallene som ble lagt fram i går, viser, er ikke at vi mislykkes med å møte dette problemet, men at vi gjør mer enn før fordi hjelpeapparatet når fram til flere. Derfor viser de tallene at Regjeringens handlingsplan virker, og at vi må gjøre mer av det som ligger der. Det er det som ligger i disse tallene.

Så skal vi selvfølgelig diskutere flere tiltak, ikke minst etter hvert som vi gjør oss erfaringer med handlingsplanen, for da vil vi se hva som virker og ikke virker. Forbud mot søskenbarneekteskap har vært diskutert mange ganger i Norge. Det har vært gjort flere utredninger av dette, der konklusjonen har vært at det også rammer uforholdsmessig mange i forhold til effektiviteten når det gjelder å stoppe tvangsekteskap. Derfor har konklusjonen til nå vært, og jeg slutter meg til den, at det ikke er et hensiktsmessig virkemiddel.

Linda C. Hofstad Helleland (H) [10:13:44]: De frivillige organisasjoners arbeid mot tvangsekteskap har gjennom mange år vært veldig godt, det har vært preget av smidighet og fleksibilitet. På timen har man kunnet håndtere akutte, alvorlige situasjoner. I den nye handlingsplanen er de frivillige aktørene som jobber mot tvangsekteskap, nesten ikke nevnt med ett ord – dessverre, vil jeg si. De får ikke bidratt med sin gode kompetanse. Det offentlige er nå nesten enerådende. Det preges av mye byråkrati, av dårlig ressursbruk, av rigide systemer og treghet. Et eksempel er når en alvorlig sak må håndteres, der liv står i fare. I motsetning til de frivillige organisasjone-

nes håndtering av en sak som tok noen timer og der man kunne løse den i løpet av én dag, må man nå bruke to til tre dager. Det kan vi ikke akseptere.

Da Erna Solberg var med på å utforme handlingsplanen for første gang, fikk de frivillige stor plass. Hvordan vil statsråden sikre at frivilligheten får bidra med sin kompetanse og at de akutte, alvorlige hendelsene blir raskt behandlet?

Statsråd Audun Lysbakken [10:14:55]: Det er et viktig spørsmål. Jeg hadde gleden av å diskutere dette på morgenen i dag med Gerd Fleischer i SEIF som har mange års erfaring med dette arbeidet, lenge før den offentlige innsatsen vi her snakker om, kom i gang. Det er klart at den erfaringen de frivillige organisasjonene som jobbet med dette tidlig, har, er uvurderlig. Det kan nok også ofte være slik at frivillige organisasjoner kan snu seg raskt rundt. Jeg skal gjerne se på, når vi nå etter hvert får kunnskapen om hvordan handlingsplanen har fungert, om det er ting vi kan gjøre i innretningen som fungerer bedre. Da skal jeg selvfølgelig også høre på de frivillige organisasjonene.

Jeg synes samtidig det er viktig å si at det i mine øyne har vært en riktig prioritet å bygge opp en offentlig kapasitet som ikke var der før, og sørge for at det offentlige hjelpeapparatet har fokus på tvangsekteskap. Det vi nå ser, er nettopp at det offentlige hjelpeapparatet er i stand til å hjelpe mange flere. Minoritetsrådgiverne på skolene, f.eks., og kompetanseteamene som er i kontakt med førstelinjen, er svært viktig. Men det offentlige og de frivillige må utfylle hverandre.

Presidenten: Laila Dāvøy – til oppfølgingsspørsmål.

Laila Dāvøy (KrF) [10:16:09]: Jeg hørte også Politisk kvarter i dag, og jeg hørte bekymringen fra Gerd Fleischer, der hun sier at det offentlige tar over mer og mer – i hvert fall er det det jeg hørte ut fra diskusjonen. Dette vil jo føre til at det tar lengre tid, det blir mer byråkratisk. Jeg må si at denne regjeringen er ekspert på å ta over de frivillige, over til det offentlige. Til og med i statsrådets eget hjemfylke har vi nå en barnevernsinstitusjon som er drevet i mange tiår, Styve Gard, som er i ferd med å bli nedlagt. Dette er dramatisk. Institusjoner som SEIF og mange andre er også en trygghet. Det er ikke alle disse som blir utsatt for tvangsekteskap, som tør å gå til det offentlige. Det er en kvalitet i seg selv å gå til et miljø som er kjent, som er trygt.

Hva vil statsråden gjøre, slik at SEIF og andre organisasjoner overlever og har forutsigbarhet?

Statsråd Audun Lysbakken [10:17:16]: SEIFs arbeid følger jeg med på med stor interesse. De erfaringene som de har gjort gjennom mange år, er veldig viktig i det arbeidet vi skal drive. Derfor søker jeg bl.a. å ha møter med SEIF for å få deres innspill i forhold til dette.

Så synes jeg det er viktig å si at det denne regjeringen først og fremst har gjort, er å øke innsatsen og sørge for at vi bygger opp en offentlig kapasitet til å ta tvangsekteskap på alvor i det offentlige hjelpeapparatet. Det var helt

nødvendig, det har vært en viktig prioritering, og det gjør at vi er i stand til å nå flere. Jeg har lyst til å bruke anledningen til å berømme dem som gjør en fantastisk jobb, f.eks. i regi av Integrerings- og mangfoldsdirektoratet, og som når ut til mange av disse ungdommene hver eneste dag. Det gjøres altså ikke på sterile og offentlige kontorer, men ute på skolene, ute der folk bor, og det har vist seg å være effektivt. Det er de tallene vi fikk framlagt i går, et tydelig tegn på.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Erna Solberg (H) [10:18:32]: Jeg tillater meg å stille spørsmål til forsvarsministeren.

Jeg tror ikke noen av oss kan ha unngått å bli grepet av den situasjonen som for øyeblikket pågår på Haiti – et land som har vært ridd av voldsepisoder, diktatur og konflikter. Kanskje det landet på den vestlige halvkule med lavest utviklingsgrad har altså møtt en naturkatastrofe hvor et ukjent antall mennesker, sannsynligvis flere hundretusener, er drept. Det virker som om landets allerede dårlige politiske og administrative infrastruktur er ødelagt. Det er et behov for massiv hjelp, og etter hvert nå begynner en del av hjelpen å komme frem, bl.a. fordi amerikanske styrker har bidratt til å øke den administrative styringsmessige kapasiteten for å få inn en del av hjelpematerialet. Vi har tradisjon for å ha en økende fokusering på denne typen utfordringer, også sikkerhetsmessig. Vi ser at konflikter knyttet til land som treffes av naturkatastrofer, det være seg kortsiktige – altså øyeblikkelige – eller langsiktige, kommer til å være en større del av utfordringene fremover. Det blir selvfølgelig også en del av den forsvarstankegangen man må ha om hva man i så fall kan bidra med.

Mitt konkrete spørsmål til forsvarsministeren er om Regjeringen har foretatt en gjennomgang av hvilke militære, eventuelt sivilforsvarsmessige, ressurser Norge eventuelt kan bidra med i den situasjonen Haiti er i nå, enten på kort sikt eller på lang sikt.

Statsråd Grete Faremo [10:20:19]: Situasjonen på Haiti er jo prekær, den er egentlig ikke til å beskrive. Det vi likevel lærte fra tsunamien, var at når voldsomme katastrofer inntreffer, er kanskje også koordinering av innsats mer viktig. Det vi har forsøkt å gjøre fra Forsvarsdepartementet, og selvsagt sammen med andre departementer, er å jobbe langs flere linjer.

Vi hilser nå velkommen FNs sikkerhetsråds beslutning om å styrke sin operasjon i området, med foreløpig 2 000 militære og 1 500 politifolk. Vi har satt i gang med å kartlegge hva vi kan bidra med på kort varsel til FN. Vi har også allerede klarert flere feltkjøkken som ønskes brukt av frivillige organisasjoner. Vi vet at det har kommet anmodning om bistand til havnekommandokapasitet. Vi kunne jo alle se bilder av hvor alvorlig forholdet i havnen er.

Så her ønsker vi å bidra med det vi kan på kort sikt gjennom – som sagt – frivillige organisasjoner, og er beredt til å gå inn så raskt som mulig med ytterligere kapasiteter. Og så vil det ta noe tid å vurdere konkret om det

er andre kapasiteter vi kan stille med, men som vil ta noe lengre tid å avklare.

Erna Solberg (H) [10:22:15]: Jeg er glad for at Regjeringen har sett på kapasiteter, og håper de vil stille med kapasiteter som trengs. Det er ganske mye som må til for å få et land som Haiti til å fungere, med så mange drep- te og med så store mangler. I dag har amerikanske styr- ker måttet stoppe et rush mot sykehuset, slik at man i det hele tatt kan behandle folk, rett og slett fordi trengselen og desperasjonen er så stor.

Da blir det for meg spesielt å høre både representan- ter for frivillige organisasjoner fra Norge og, ikke minst, forskere som Wenche Hauge, som i går ga uttrykk for at den amerikanske tilstedeværelsen nærmest var å okkupere Haiti, når man gjør en hjelpeinnsats av denne typen.

Jeg håper at statsråden vil ta avstand fra det, men sam- tidig også være med i den offentlige debatten om de mili- tæres mulighet til i humanitære katastrofer å yte det som skal til for at hjelpen kommer frem, istedenfor den litt pas- sive holdningen som jeg av og til opplever har vært der, nemlig at man er veldig opptatt av skillet mellom militær og humanitær hjelp.

Statsråd Grete Faremo [10:23:22]: Jeg tror det ikke kan være noen tvil om at USA bidrar med en svært viktig hjelp i denne situasjonen som nå råder på Haiti.

Så vil jeg, som tidligere bistandsminister, si at vi skal være veldig forsiktige med å trekke inn den prinsipielle diskusjonen om hvordan sortere sivil og militær bistand. Det jeg kan konstatere med tilfredshet, er at det eksisterer gode, praktiske samarbeidsformer mellom sivile og mili- tære i operasjoner hvor det er nødvendig å finne slike samarbeidsløsninger, men hvor det er utrolig viktig at vi har en bevisst holdning til at dette er koordinerings- og samarbeidsmekanismer, og at militære operasjoner gjen- nomføres av militære og sivile operasjoner gjennomføres under sivil ledelse.

Presidenten: Det blir gitt anledning til fire oppføl- gingsspørsmål – først Trond Helleland.

Trond Helleland (H) [10:24:29]: I den grufulle tra- gedien som vi nå er vitne til på Haiti, har det, som Erna Solberg var inne på, blitt fokusert på den amerikanske mili- tære tilstedeværelsen. Fra enkelte hold er dette blitt kri- tisert, og PRIO-forskeren som representanten Solberg re- fererte til, gikk jo så langt som å si seg enig med Hugo Chávez i at dette nærmest var en invasjon av Haiti.

Forsvarssjefen i Norge, Harald Sunde, holdt et fore- drag for to–tre dager siden om kommende utfordringer for Forsvaret knyttet til klimaendringer og naturkatastro- fer. Og her i Stortinget har vi jo behandlet den store stortingsmeldingen om samfunnssikkerhet og beredskap.

Spørsmålet til forsvarsministeren blir: Dette skillet mellom militær og sivil innsats er jo viktig når det gjel- der maktbalanse og sånne ting, men hvilke samarbeids- tiltak ser forsvarsministeren for seg at Forsvaret kan bidra med framover når det gjelder å kunne stille raskt

opp dersom det skjer naturkatastrofer i vår umiddelbare nærhet?

Statsråd Grete Faremo [10:25:35]: Når det gjelder situasjonen på Haiti, oppfatter jeg den som så prekær og behovene så enorme, at det er viktig å finne løsninger på hvordan man kan bidra med innsats sammen med allierte og sammen med partnere under FN-systemet.

Så opplever jeg, som også forsvarssjefen har rede- gjort for, at Forsvaret, med mandat fra FN, kan bidra med ulike tiltak i operasjoner som skal bidra til å stabilisere, skape sikkerhet i ulike områder av verden hvor det er na- turlig. Akkurat i den situasjonen som nå råder på Haiti, synes jeg derfor det er vanskelig å gå inn i en diskusjon med representanten Helleland om – kall det – de prin- sipielle, tunge problemstillingene knyttet til den bredere problemstillingen.

Presidenten: Jan Arild Ellingsen – til oppfølgings- spørsmål.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [10:26:51]: Det er vel ikke noen tvil om at Norge har en forpliktelse til å bistå be- folkningen på Haiti på aller beste mulige måte. Samtidig er det også et faktum at det norske forsvaret strekkes i alle ender, fra kapasiteten når det gjelder Kystvaktens oppdrag, til sykehuset vi har i Tchad, som skal tilbake, og til fore- spørslene om bistand og økt innsats i Afghanistan. Det som i alle fall jeg opplever, er en gjennomgående utfordring av rammene som Forsvaret har.

Nå har vi en ny krise på Haiti, hvor man også ser mu- ligheten for Forsvaret som bidragsyter. Men når ramme- ne er for små, blir det vanskelig for Forsvaret å yte den bistanden man kunne ha ytt.

Derfor vil mitt spørsmål til statsråden ganske enkelt være: Vil statsråden nå sørge for økt oppmerksomhet om Forsvarets rolle som bistandsyter til sivile katastrofer o.l., og vil dette få mye, mye større oppmerksomhet i tiden framover?

Statsråd Grete Faremo [10:27:51]: Representanten Ellingsen peker egentlig på en glimrende måte på de for- skjellige utfordringene som et profesjonelt og moderne forsvar må forholde seg til. Vi kan glede oss over at det norske forsvaret nå framstår som et moderne innsatsfor- svar som har taklet en stor omstillingsutfordring på beste måte, og langtidsplanen, vedtatt her i Stortinget, legger gode rammer for denne prosessen for Forsvaret.

For å gi et godt bilde av hvordan også Forsvaret opp- fatter seg selv, har jeg egentlig ingen bedre anbefaling å gi representanten Ellingsen enn å lese dagens leder i Af- tenposten, som gir et helt ferskt bilde av de utfordringene forsvarssjefen ser for seg, og rammene for å løse disse.

Presidenten: Dagfinn Høybråten – til oppfølgings- spørsmål.

Dagfinn Høybråten (KrF) [10:28:59]: Fra leseanvis- ning om Forsvarets krise og utfordring, vil jeg tilbake til

den virkelige krisen som var utgangspunktet for representanten Solbergs spørsmål. Det er et faktum at situasjonen på kort sikt er kaotisk, uoversiktlig og dypt tragisk. Men den kommer til å vedvare over lang tid.

Det er bra at den norske regjering nå vurderer kort-siktige tiltak inn mot FN, som skal styrke sitt nærvær – feltkjøkken ble nevnt, havnekommando likeså.

Jeg vil spørre forsvarsministeren om Regjeringen nå ser med andre øyne på et FN-engasjement på Haiti på litt lengre sikt. Det er slik at vårt feltsykehus, med tilhørende sanitetspersonell, skal tilbake fra Tsjad før sommeren. Er dette noe Regjeringen kan vurdere som et langsiktig bidrag til FNs innsats, ikke minst på den humanitære siden på Haiti?

Statsråd Grete Faremo [10:30:16]: Vi har nå fokusert på strakstiltakene og på at vi vil jobbe sammen med FN om mulige bidrag på noe lengre sikt. Det er viktig for Regjeringen å støtte opp om FNs arbeid i operasjoner av denne karakter.

Så er det riktig – som representanten Høybråten peker på – at vi har et bidrag, som inkluderer et feltsykehus, i Tsjad. Engasjementet der utløper i april. Det er for tidlig å konkludere med mulighetene når det gjelder både fasilitetene og personell. Dette er personell som nå har vært ute, og som skal returnere. Rekrutteringssituasjonen for denne type personell er krevende, og operasjonen totalt sett har kostnadsrammer som gjør det umulig for meg å gå dypere inn i dette nå.

Presidenten: Trine Skei Grande – til oppfølgings-spørsmål.

Trine Skei Grande (V) [10:31:28]: Situasjonen på Haiti er så tragisk at vi vel ikke kan ta helt inn over oss hvordan det er. Det gir oss også et annet perspektiv på hva sikkerhet er, og på tankegangen rundt sikkerhet. Venstre var veldig glad for talen som forsvarssjefen holdt, en tale der han løftet både miljøutfordringer og denne type utfordringer som en stor sikkerhetsutfordring for oss framover.

Mitt spørsmål til forsvarsministeren er om vi har et for-svar som er i stand til å foreta en omstilling som møter de nye sikkerhetsutfordringene. På Haiti ser vi en naturkatastrofe, men vi ser også at de store miljøendringene – klimaendringene – vi kan stå overfor, kan føre til naturkatastrofer som virkelig kan true sikkerheten til folk både nært og fjernt, som kan skape ustabilitet, og som også kan påvirke den norske befolkningens sikkerhet.

Statsråd Grete Faremo [10:32:28]: Spørsmålet om vi kan takle denne type utfordringer, får meg til å tenke på at det ble tatt noen svært viktige grep rundt norsk forsvar for – jeg tror – et tiår siden, noe som har bidratt til en stor omstilling. Vi står nå med et moderne innsatsforsvar – kanskje Europas beste – og er derfor bedre enn noen gang i stand til å kunne takle større uforutsette kriser, hvor vi selv sagt også virker sammen med våre allierte. Den fleksibiliteten og den kompetansen – og dermed kapasiteten –

som ligger i det norske forsvaret, gjør at jeg tror vi kan gi verdifulle bidrag når det gjelder både denne type kriser og kriser av annen karakter.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Laila Dávøy (KrF) [10:33:46]: Mitt spørsmål går til helse- og omsorgsministeren.

I Aftenposten søndag kunne vi lese om Natasha Pedersen, som måtte kjempe i fem år for å få omsorgslønn for å pleie sin funksjonshemmede datter. Denne historien er ikke den eneste. Statens helsetilsyn har avdekket store forskjeller med hensyn til hvem som får omsorgslønn for å pleie sine funksjonshemmede barn eller andre familie-medlemmer, som f.eks. er ME-pasienter, og med hensyn til hvor mye omsorgslønn som utbetales.

Vi vet at omsorgslønnsordningen er den av sosiale tjenester med flest klager. I 2008 handlet 35 pst. av klagen om dette. Av 37 klagesaker ble hele 21 endret eller opphevet av fylkesmannen. Det er et stort problem at folk først etter å ha klaget får det de har krav på. Dette truer rettssikkerheten både til den omsorgstrengende og til pårørende som mottar omsorgslønn. Helsetilsynets rapport viser at de som har pårørende som mottar omsorgslønn, har et stort – jeg vil si i mange tilfeller enormt – bistandsbehov. Det er dypt urettferdig at noen får omsorgslønn, og andre ikke. Noen må sågar flytte til en kommune som gir mer enn den de bor i – for i det hele tatt å klare seg.

Vil Regjeringen sikre alle lik tilgang til omsorgslønn?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [10:35:26]: Det er helt riktig som representanten Dávøy sier, at det er store forskjeller når det gjelder praktiseringen av omsorgslønn.

Regjeringen er opptatt av at de som tar seg av nære pårørende, som f.eks. funksjonshemmede barn, skal ha mulighet til å få omsorgslønn, som en ytelse. Omsorgslønn er en del av hele det tilskuddsapparatet og sikkerhetsnettet som er der når det er behov for ekstra hjelp. Særlig er dette aktuelt når det gjelder funksjonshemmede og nære pårørende som trenger ekstra omsorg.

Det er bekymringsfullt hvis regelverket praktiseres veldig ulikt fra kommune til kommune. Like fullt er det jo kommunene som praktiserer dette regelverket. Regjeringen er – som sagt – opptatt av at det skal være rettferdig. Det som er viktig når vi ser resultater som ble vist i Aftenposten, er at vi fokuserer mer på å gjøre kjent ordningen med omsorgslønn, og eventuelt går via fylkesmennene for å se på hvordan ordningen praktiseres fra kommune til kommune.

Laila Dávøy (KrF) [10:37:04]: Jeg er meget overrasket over svaret, som ikke gir noen signaler om at man har tenkt å gjøre noe for å få større likhet.

Av Soria Moria I-erklæringen gikk det frem at Regjeringen ville styrke ordningen med omsorgslønn. I Soria Moria II-erklæringen er dette endret til at Regjeringen vil «gjennomgå ordningen for omsorgslønn». Jeg tolker dette som at Regjeringen har senket ambisjonene – jeg oppfatter

svaret fra statsråden også dit hen, fordi dette er det kommunene som skal ta ansvar for, det skal være rettferdig, og vi må gjøre ordningen kjent.

Nei, denne ordningen er kjent. Den er meget godt kjent. Problemet er at det er store ulikheter. Er det faktisk slik at Regjeringen ikke lenger har ambisjoner, slik man hadde i Soria Moria I, om å styrke ordningen? Nå sier statsråden ikke engang at man skal gjennomgå den, men overlater alt til kommunene. Vi kan ikke ha det sånn!

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [10:38:09]: Det er ikke vanskelig å se at vi skal gjennomgå omsorgslønnsordningen. Kanskje jeg ikke uttrykte meg klart nok, men det ligger egentlig i det jeg sier.

Når vi ser at det er så ulik praksis, er vi nødt til å gå igjennom å se på hvordan det praktiseres fra kommune til kommune. Når staten styrer, gjøres jo det veldig ofte gjennom fylkesmennene – fylkesmennene kan kontrollere hvordan kommunene opererer i forhold til et regelverk. Jeg er veldig opptatt av at den ordningen skal praktiseres rettferdig.

Jeg har også sett det som stod i Aftenposten på lederplass, om at nå lå denne saken på mitt bord. Men like fullt er dette en ordning som praktiseres gjennom kommunene. Det er en del av det helhetlige apparatet at de skal ha et sikkerhetsnett med tanke på å pleie dem som trenger det. Jeg skal love at vi skal gå igjennom ordningen for å se om den praktiseres etter intensjonen.

Presidenten: Det blir anledning til fire oppfølgings-spørsmål – først Øyvind Håbrekke.

Øyvind Håbrekke (KrF) [10:39:29]: Mange foreldre med funksjonshemmede unger opplever støtteordningen som fragmentert og vanskelig å forstå, og bruker mye tid på å lete seg fram i byråkratiet. I 2005 la Bondevik II-regjeringen fram en strategiplan for familier med unger med nedsatt funksjonsevne, hvor det bl.a. var foreslått å slå sammen ulike støtteordninger, inkludert omsorgslønn, for å forenkle og sikre like rettigheter og lik behandling av disse familiene og av disse ungene. Når statsråden ikke uttrykte seg klart nok tidligere, som hun selv sa, vil jeg utfordre statsråden på dette punktet. Hva er grunnen til at Regjeringen ikke har fulgt opp det viktige forslaget?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [10:40:24]: Vi vet at det er ulike tilskuddsordninger til familier som har funksjonshemmede barn. Jeg tror det er veldig viktig at det er ulike ordninger som er innrettet slik at ulike familier kan gjøre det som de mener er best for sin egen situasjon og for å ivareta omsorgen for sine barn. Vi vet at det er ulike behov, derfor er vi også nødt til å ha ulike ordninger.

Jeg er enig i at det kan være vanskelig å orientere seg i et regelverk, men for dem som har behov for det, skal det gjøres kjent hvilke typer rettigheter man har krav på. Det er klart det er viktig at dette blir praktisert i henhold til det som er intensjonene. Omsorgslønn er én del av dette, men det er et bredt regelverk for det.

Presidenten: Kari Kjønås Kjos – til oppfølgings-spørsmål.

Kari Kjønås Kjos (FrP) [10:41:32]: Da rapporten ble kjent, tok jeg et lite dykk i Stortingets nettsider og så at omsorgslønn har vært diskutert i denne sal utallige ganger gjennom mange år. Det er de samme problemstillingene som har vært diskutert hver eneste gang, så rapporten viser egentlig ikke noe nytt.

I 2008 fremmet Fremskrittspartiet et forslag om å gjøre ordningen statlig, med statlig finansiering. Regjeringen gikk imot forslaget med den begrunnelsen at ordningen var bra nok. Etter at denne rapporten er lest av helseministeren, mener hun fortsatt at ordningen er bra nok, eller er det slik at helseministeren vil være villig til å se på Fremskrittspartiets forslag med nye øyne?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [10:42:29]: Jeg vil gjenta at omsorgslønn er én av flere ytelser for familier eller for dem som ønsker å ta seg av nære pårørende som har behov for ekstra omsorg. Samtidig er jeg veldig opptatt av at dette skal være en rettferdig ordning. Men like fullt ligger denne ordningen som ett av virkemidlene i kommunene, og den bør også ses sammen med andre tilbud som kommunene yter når det gjelder dem som har behov for ekstra omsorg.

Nå har jeg nettopp sagt at vi skal gå igjennom ordningen fordi vi ser at den praktiseres veldig ulikt. Det vil jo i utgangspunktet bli ulik praktisering i og med at dette er én av flere ytelser, men like fullt ser vi at når det for samme familie viser seg at det er ulik praksis fra kommune til kommune, er det grunn til å gå igjennom dette, og det vil vi gjøre.

Presidenten: Bent Høie – til oppfølgingsspørsmål.

Bent Høie (H) [10:43:32]: Mange foreldre med sterkt funksjonshemmede barn har den siste tiden mistet pleiepengene på grunn av omlegging av praksisen i Nav. Når Høyre tar dette opp med arbeids- og inkluderingsministeren, peker arbeids- og inkluderingsministeren på omsorgslønn som løsningen. Når media slår opp at omsorgslønn ikke fungerer rettferdig, peker kommunal- og regionalministeren på helse- og omsorgsministeren. Når helse- og omsorgsministeren stiller i Stortinget for å svare på spørsmål om denne ordningen, er svaret «gjennomgang». Men hele bakgrunnen for oppslaget i media er jo Helsetilsynets gjennomgang av ordningen, som viser at ordningen ikke fungerer godt nok.

Hva vil statsråden konkret gjøre for å sikre at disse foreldrene får den økonomiske støtten de trenger for å gjennomføre et opptreningsopplegg for barna, og som barna har god nytte av?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [10:44:25]: Som jeg har prøvd å si, skal vi gå igjennom denne ordningen fordi vi ser at den praktiseres ulikt. Men det er også viktig å presisere at dette er én av flere ytelser som kan gis. Det er en del av et stort og bredt spekter av hjelpetil-

tak. Det er kommunene som administrerer denne ordningen nå, nettopp fordi de skal kunne innpasse denne som en del av ytelsene overfor f.eks. familier som har funksjonshemmede barn. Der er det mange: Noen har forsterkede team hjemme, det kan være personlig assistent – det finnes mange typer virkemidler for å bistå en familie som har funksjonshemmede barn. Omsorgslønn er et av dem, men det er klart at når samme familie opplever at det er ulik praksis fra kommune til kommune og man ønsker å fortsette med den samme formen for støtte fra det offentlige, er det ikke godt nok. Derfor skal vi gå igjennom og se på om det er noe vi kan gjøre for å presisere regelverket bedre.

Presidenten: Borghild Tenden – til oppfølgingsspørsmål.

Borghild Tenden (V) [10:45:36]: I 2007 foreslo Venstre en modell for omsorgslønn som et spleiselag, hvor kommunene garanterte for 5 000 kr pr. måned og staten dekket det resterende – opp til 80 pst. av 6 G. Det har vært diskutert mye fram og tilbake om forskjellene i kommunene, og også innad i kommunene er det store forskjeller. Rapporter fra NOVA og SSB viser at beløpene som utbetales, er lave, og veldig mange foreldre med funksjonshemmede barn sliter, som har vært temaet her.

Vil statsråden se på Venstres forslag?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [10:46:19]: Jeg synes det er viktig, når det viser seg at det er ulikhet i praktiseringen av omsorgslønn, å gå igjennom det og se på hvordan man skal klare å få til en mer rettferdig ordning.

Dersom det er slik at Stortinget skal endre hele løsningsen på dette med omsorgslønn, må vi eventuelt komme tilbake til det i en annen sammenheng. Slik situasjonen er nå, er dette en ordning som praktiseres av kommunene, og det er ikke noe entydig svar på hva omsorgslønnen skal være. Den er en del av et bredt spekter av virkemidler for å bistå f.eks. familier med funksjonshemmede barn slik at de skal få hjelp og støtte til sitt daglige virke.

Da blir dette brede spekteret av virkemidler, som vi håper skal treffe og hjelpe dem det gjelder, en mye bredere pakke enn bare å snakke om den ene saken som gjelder omsorgslønn. Men at det må praktiseres rettferdig, er viktig.

Presidenten: Vi går da til neste hovedspørsmål.

Kari Kjønaas Kjos (FrP) [10:47:42]: Mitt spørsmål går til helse- og omsorgsministeren.

For Fremskrittspartiet har retten til å bo i eget hjem, til valgfrihet og verdighet stått sentralt i alt vi gjør. Omsorgslønn, som tidligere har vært diskutert her, er et av flere viktige virkemidler.

I erkjennelsen av at noen mennesker har ekstra store sykdomsutfordringer eller funksjonshemninger har Stortinget funnet det nødvendig å gjøre ressurskrevende tjenester til et spleiselag mellom stat og kommune.

Inneværende budsjett medfører et kutt i den statlige an-

delen. Regjeringens begrunnelse har vært at kostnadene har økt kraftig. Når Fremskrittspartiet i flere sammenhenger fremmer forslag om statlig finansiering av helse- og omsorgsoppgaver, er det nettopp for å sikre at alle brukere får like gode tilbud uavhengig av den enkelte kommunes økonomi. Fremskrittspartiet forventer derfor at kostnadene vil øke.

Regjeringspartiene hadde tydeligvis ikke denne intensjonen. Staten skal altså nå ta en mindre del av regningen, ikke bare for inneværende år, men det får tilbakevirkende kraft for 2009. Når kommunene nå skal gi sitt tilbud, må mange kommuner kutte i tilbudet. Når de kutter i tilbudet, mister de også mer av tilskuddene, og kuttene blir dramatiske.

På Norges Handikapforbunds nettsider kan vi lese at de er bekymret for denne svekkelsen, og uttrykker at dette bl.a. kan presse fram institusjonsliknende boformer. Hva er begrunnelsen for at de som er aller mest avhengig av omsorgstjenester fra sin kommune, ble en salderingspost for Regjeringen? Og har Regjeringen vurdert faren for at dette økonomiske kuttet kan presse fram uønskede resultater, slik Norges Handikapforbund uttrykker bekymring for?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [10:49:38]: Det er slik som spørteren innledet med, nemlig at retten til å bo i egen bolig, er viktig. Det er viktig for den enkelte, og det er viktig for dem som også trenger ekstra omsorg og ekstra hjelp.

Det er ikke slik at Regjeringen har gjort de mest hjelpetrengende til en salderingspost. Vi er opptatt av at de skal få den hjelpen de trenger, slik at de kan bo i egen bolig eller bo hjemme sammen med andre pårørende hvis de ønsker det.

Når det gjelder den omleggingen av tilskuddet til særlig ressurskrevende brukere, er det en ordning som lå under Helse- og omsorgsdepartementet, og som nå er overført til Kommunal- og regionaldepartementet for at de skal ha det totale ansvaret for dette. Men det er ikke ment som en ordning for å saldere på noen som helst måte. Det er tvert imot et gode at vi kan yte bistand til brukerne der hvor de er, også når de er i sitt eget hjem.

Kari Kjønaas Kjos (FrP) [10:50:53]: Vi behandlet antidiskrimineringsloven for en tid tilbake. Det mest grunnleggende i den var likeverd og like muligheter. Jeg har lyst til å vise til et eksempel på hva omleggingen gjør.

På nettsidene til Bergen kommune kan vi lese at omleggingen av det statlige bidraget for ressurskrevende tjenester vil utgjøre en inntektssvikt på mellom 12 mill. kr og 15 mill. kr – og 12 mill. kr eller 15 mill. kr betyr mye omsorg. 75 pst. av dem som mottar disse tjenestene i Bergen, er mennesker med utviklingshemning. Da blir mitt spørsmål ganske enkelt: Mener statsråden at mennesker med utviklingshemninger har fått for gode tjenester?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [10:51:44]: Når det gjelder dem som har utviklingshemning eller andre typer funksjonshemninger, er jeg veldig opptatt av

at de skal få gode tilbud og gode tjenester fra det offentlige, og også den støtten de trenger for å fungere best mulig i vårt samfunn.

Det er slik at vi kan være født ulike, men det som er viktig, er at vi prøver å bidra til at alle skal få en livskvalitet som gjør at de kan yte best mulig og leve best mulig i et lokalsamfunn, i et hjem eller der hvor de måtte ønske.

Jeg ønsker ikke å svare på noen annen måte enn at jeg synes at dette er mennesker som fortjener både støtte og oppmerksomhet, og det får de.

Presidenten: Det blir gitt anledning til tre oppfølgingsspørsmål – først Jon Jæger Gåsvatn.

Jon Jæger Gåsvatn (FrP) [10:52:47]: En av Regjeringens begrunnelser for dette uforutsigbare kuttet på 300 mill. kr til ressurskrevende tjenester var at kostnadene hadde økt, og vi vet at kostnadene har økt fordi mange av disse brukerne har blitt sykere med alderen. Kommunene har også blitt flinkere til regnskapsrapportering og til å fatte enkeltvedtak, i tråd med det Stortinget tidligere har bedt om. Et viktig politisk signal fra Stortinget har vært at vi skulle begrense en institusjonalisering av barn, unge og voksne under 67 år, og mange kommuner har derfor satset bevisst på å bygge opp gode, men da ressurskrevende hjemmetilbud for disse brukerne. Ser statsråden at det dramatiske grepet Regjeringen har gjort, kan være til hinder for å begrense institusjonalisering av psykisk utviklingshemmede og andre som har behov for omfattende og sammensatte tjenester?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [10:53:35]: Tilskuddet fra kommunene til ressurskrevende brukere er en ordning som ble overført fra Helse- og omsorgsdepartementet til Kommunal- og regionaldepartementet. Det er de som administrerer denne ordningen nå, og det er de som håndterer ordningen overfor kommunene.

Det er klart det er viktig å begrense institusjonaliseringen. Men det er ikke slik at kommunene skal bestemme at noen skal på institusjon. Når det f.eks. dreier seg om funksjonshemmede barn, er det jo familiene selv som må foreta en vurdering av hvordan de kan få et best mulig apparat som kan hjelpe dem – enten det er tilskuddsordninger, forsterkning av team fra hjelpeapparatet som kan komme og bistå dem hjemme, eller avlastningstilbud, som er viktig å ha.

Presidenten: Bent Høie – til oppfølgingsspørsmål.

Bent Høie (H) [10:54:49]: Mange av borgerne som har behov for omfattende tjenester, ønsker ordningen med borgerstyrt personlig assistent, nettopp fordi en ønsker å være sjef i eget liv og ikke være avhengig av at en kommune skal bestemme hvordan en organiserer hverdagen sin, en situasjon som de fleste av oss ikke ville ha ønsket. Bondevik II-regjeringen foreslo dermed å lovfeste ordningen med borgerstyrt personlig assistent. På skriftlig spørsmål 17. oktober 2005 svarte helseminister Sylvia Brustad meg at Stoltenberg-regjeringen ville følge opp dette, og

snart komme tilbake igjen med en lovfesting av borgerstyrt personlig assistent. Det er nå snart fem år siden, slik at definisjonen av «snart» i denne regjeringen er ganske omfattende.

Når vil Stortinget få til behandling en lov som sikrer en personlig rett til borgerstyrt personlig assistent?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [10:55:56]: Igjen vil jeg si at for dem som trenger det, og for dem som lever et godt liv med en personlig assistent, er det bra. Dette kan være en god hjelp for mange som kan trenge det. Men like fullt er dette en del av et større spekter i hjelpeapparatet, og det må også praktiseres deretter. Det kan være en god løsning for noen, det kan være en del av en løsning for noen, men man må se dette i en bredere sammenheng og i litt større perspektiv.

Presidenten: Geir Jørgen Bekkevold – til oppfølgingsspørsmål.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [10:56:46]: I min hjemkommune Skien, som statsråden besøkte i går i forbindelse med åpningen av SAMBA-prosjektet, har man i lengre tid arbeidet for å få til et godt tilbud til de ressurskrevende tjenester, og så dyktige har de vært at mennesker har kommet tilflyttende til kommunen på grunn av det gode tilbudet som man har klart å opprette der.

I Skien og i Kommune-Norge for øvrig var gleden stor da Regjeringen i 2008 skapte forutsigbarhet rundt finansieringen av disse tjenestene, og stor var selvsagt også skuffelsen da Regjeringen valgte å sende en regning på 300 mill. kr tilbake igjen, og fjerne denne forutsigbarheten. Skien kommune fikk en ekstraregning på mellom 6 og 7 mill. kr.

Mitt enkle spørsmål til statsråden er: Tror statsråden at det blir flere og bedre ressurskrevende tjenester i Skien og i Kommune-Norge for øvrig når Regjeringen velger å sende en slik regning og igjen skaper uforutsigbarhet rundt finansieringen?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [10:57:48]: Det er igjen et spørsmål om finansieringen av tilskuddet til de ressurskrevende brukerne, og som jeg sa: Ordningen lå tidligere under Helse- og omsorgsdepartementet. Den er overført til Kommunal- og regionaldepartementet, og jeg er viss på at kommunene også vil gi denne gruppen et godt tilbud.

Skien og Porsgrunn og sykehuset i Telemark er et veldig godt eksempel på hvordan man har innrettet seg med et særdeles godt og helt enestående tilbud til funksjonshemmede barn både når det gjelder avlastning, veiledning og behandling – og med en veldig god hjelp og støtte for resten av familien.

Til det overordnede i spørsmålet, om å flytte regningene, vil jeg si: Ordningen lå under Helse- og omsorgsdepartementet. Dette ligger nå under Kommunal- og regionaldepartementet, og det er ingen grunn til at brukerne skal få en dårligere behandling enn før.

Presidenten: Vi går til siste hovedspørsmål.

Bent Høie (H) [10:59:00]: Mitt spørsmål går til helse- og omsorgsministeren.

Det er stort fokus på at en nå er nødt til å gjøre mange ulike tiltak for å få ned sykefraværet i Norge. Dette er en av de store utfordringene som en står overfor, og som det er tverrpolitisk enighet om å gjøre noe med. Hvis en arbeidstaker blir syk og ønsker å komme raskere tilbake igjen i arbeid, og hvis arbeidsgiveren velger å kjøpe privat helsehjelp for at arbeidstakeren skal få en rask behandling og komme raskt tilbake i arbeid, straffes arbeidsgiveren med arbeidsgiveravgift på det som f.eks. en operasjon har kostet, og arbeidstakeren må betale inntektsskatt av det som operasjonen koster. Dette var en straffeskatt på å redusere sykefraværet som Stoltenberg-regjeringen innførte i 2006.

For eksempel forteller Heidi Hakkim at hun hadde en håndleddslidelse i begge hendene. Som saksbehandler er ikke det noe særlig bra, og hun var derfor sykmeldt. Hun ventet på undersøkelse hos spesialist i noen uker. Deretter ble det utsettelse av operasjonsdatoen, inntil det ble klart at det kunne gå omtrent et år før hun kunne regne med å få ordnet problemet. Flere og flere opplever dette. Helsekøene har økt med 60 000 under denne regjeringen. Arbeidsgiver betalte for inngrepet ved et privat sykehus i Oslo, og hun var tilbake på jobb etter to måneder. Helseministeren kan selv tenke seg hva dette betyr samfunnsøkonomisk, hva det betyr for den enkelte arbeidstaker, og hva det betyr for arbeidsgiveren.

Jeg vet at denne regjeringen lider av privatallergi, men kan en se at det å fjerne denne skatten kan være med på å få folk raskere tilbake i arbeid, redusere helsekøene og redusere sykefraværet?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [11:01:17]: Det er blitt et mantra å fortelle om en økt helsekø. Samtidig er det slik at det aldri har vært behandlet flere pasienter enn nå. Like fullt er det slik at når ventetiden øker, om enn veldig lite, men noe, er ikke det en situasjon som vi er fornøyd med. Derfor har jeg også bedt om at man setter inn tiltak mot det.

Når det gjelder Raskere tilbake, å sette i verk tiltak som gjør at folk skal komme raskere tilbake i jobb, som å få behandling, er også representanten Høie kjent med at man i den sammenheng også bruker private institusjoner til å yte helsehjelp. Det gjør at folk kan komme raskere tilbake i jobb. Det er imidlertid et vilkår, og det er at den private institusjonen må ha en avtale med et av helseforetakene i den sammenheng. Men det er ikke slik at vi har allergi mot å bruke private. Som et tilskudd til det offentlige helsevesen er det viktig. Det er en viktig bidragsyter og vil fortsatt være det.

Bent Høie (H) [11:02:30]: Det hjelper lite for de 60 000 som står i helsekø, og mange av dem som er sykmeldte mens de står i helsekø, at helseministeren skryter av at flere får helsehjelp, så lenge helsekøene øker og ventetiden øker. Et klart uttrykk for dette er at salget av private helseforsikringer har økt med 175 pst. siden

denne regjeringen overtok. Det er vel et ganske klart uttrykk for at befolkningen ikke er fornøyd med tilgangen på helsetjenester.

Mitt spørsmål til helseministeren, siden hun ikke svarte på mitt første spørsmål, blir rett og slett: Hva er den helsepolitiske begrunnelsen for å ha en straffeskatt på både arbeidstakere og arbeidsgivere som selv velger at man blir betalt ut av helsekøen for å komme raskere tilbake i arbeid? Hva er den helsepolitiske begrunnelsen for en slik straffeskatt på sykefravær?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [11:03:31]: Det ble fremstilt som om det er en straffeskatt, men det er ikke snakk om at dette skal være en straffeskatt. Jeg har også sett at salget av private helseforsikringer har økt. Det er en situasjon som man ikke uten videre kan si at man er glad for, for vi skal jo ha et offentlig helsevesen i Norge som skal ivareta dem som blir syke, og gi hjelp når de trenger det.

Så er det også slik at av dem som står i kø, er det veldig mange som venter på en poliklinisk behandling. De som er alvorlig syke, får hjelp fort. De aller fleste innleggelser er akuttinnleggelser. Så det kan skapes et inntrykk av at det er lange køer. Men så er det noen som venter for lenge. Derfor tar vi fatt i det og ser hva vi kan gjøre. Men først og fremst må vi utnytte det offentlige helsevesenet, der vi tross alt finansierer spesialisthelsetjenesten med 100 milliarder kr hvert år.

Presidenten: Det blir gitt anledning til tre oppfølgings spørsmål – først Torbjørn Røe Isaksen.

Torbjørn Røe Isaksen (H) [11:04:49]: Nå har partene gått sammen for å finne fram til en ny IA-avtale. I den forbindelse diskuterer man hvilke tiltak man skal sette i gang. Regjeringen har allerede varslet at det kan hende at det kommer innstramminger på arbeidsgiversiden, altså at arbeidsgiverne får et større ansvar også økonomisk for arbeidstakerne. Her diskuterer vi en ordning hvor arbeidsgiverne ber om å få en mulighet til rett og slett ikke å bli straffet for å gi helsetilbud til de ansatte – en ordning som de ansatte nyter godt av. Det burde være en dobbelt bonus for ministeren og for Regjeringen som et innspill til IA-avtalen. Mitt spørsmål er om ministeren vil spille inn i IA-forhandlingene at dette er en god måte å få arbeidsgiverne til å ta et økt ansvar for arbeidstakernes sykefravær på.

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [11:05:43]: Jeg har også sett at det har vært mye diskusjon i media om denne nye IA-avtalen. Det er i hvert fall ikke slik at tiltak i forbindelse med den kommer til å bli, jeg holdt på å si, varslet i Stortingets spørretime. Men det som er klart, er at vi må se på mange ulike typer tiltak. De som ønsker å gå helt utenom systemet og betale for en operasjon i Norge, står fritt til å gjøre det. Men jeg er opptatt av at det offentlige helsevesen skal være så bra at det ikke er nødvendig.

Så har jeg også sagt at når det gjelder private tjenesteytere, vil vi bruke dem som et tilskudd til det offentlige.

Men hvis de skal komme inn i det offentlige tilskuddssystemet, må det være gjennom avtaler med de regionale helseforetakene.

Presidenten: Jon Jæger Gåsvatn – til oppfølgings-spørsmål.

Jon Jæger Gåsvatn (FrP) [11:06:49]: Jeg er glad for at også Høyre nå setter fokus på dette temaet. Fremskrittspartiet har fremmet forslag om dette tidligere og har i stor grad stått alene. Vi har også fremmet et forslag som ligger til behandling nå, om å unnta private helseforsikringer fra arbeidsgiveravgift og personbeskatning, likeså treningskort betalt av arbeidsgiver og behandling av sykdom betalt av arbeidsgiver. Virkemidlene for dette ligger hos finansministeren. Men vi vet at kostnadene, hvis det ikke stimuleres til helseforebyggende tiltak og sykdomsbegrensende tiltak, vil havne på helseministerens bord.

Sosialdemokratene i Sverige har skjont denne dynamikken. Spørsmålet mitt blir om helseministeren deler Fremskrittspartiets og de svenske sosialdemokratenes syn på at slike skattereduserende tiltak kan være et viktig virkemiddel, både i det helseforebyggende arbeidet og i arbeidet med å begrense sykefraværet.

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [11:07:37]: Når det gjelder helseforebygging, er det mange andre tiltak jeg ville tatt først. Det går på tiltak som vi kan gjøre noe med ganske umiddelbart. Det går på begrensninger på tobakk, det går på alkohol, det går på hele det brede spekter av tiltak som skal til for å skape en bedre helse i befolkningen.

Når det gjelder skattevirkemidler, er ikke det noe vi tar stilling til nå. Når det gjelder IA-avtalen, de forhandlingene som foregår, og det arbeidet som gjøres både i forbindelse med ekspertutvalg og de andre utvalgene som er satt ned, skal vi jobbe videre med dette fremover, og så får vi komme tilbake til hva som blir resultatet av det.

Presidenten: Laila Dávøy – til oppfølgings-spørsmål.

Laila Dávøy (KrF) [11:08:31]: Det kommer nesten daglig mailer fra bekymrede ansatte i sykehusene om pasienter som er frustrert over situasjonen rundt omkring i landet. Samtlige rapporterer om stram økonomi og om kutt i tilbudet til pasientene.

Når ventetidene til behandling i fjor økte, og tilbakemeldingene om kutt strømmer inn i disse dager, vil ventetidene heller ikke i år gå ned, slik jeg ser det. Dette gir unødvendig sykefravær. Vi ser altså at Regjeringens politikk medfører at helsesektoren er med på å øke sykefraværet mer enn å redusere det. Samtidig er det ledig kapasitet i en rekke private institusjoner rundt omkring i landet. Mitt spørsmål er om statsråden i det minste vil ta disse i bruk, med det formål å redusere sykefraværet.

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [11:09:29]: Vi bruker jo private for å få redusert sykefraværet. Det er inngått avtaler med private, som skal være et supplement

til det offentlige helsevesen for nettopp å kunne få ned sykefraværet. Derfor har vi bl.a. dette prosjektet som heter Raskere tilbake, som representanten Dávøy kjenner veldig godt til.

Så blir det sagt at det er kutt rundt omkring i helsevesenet. Det er hvis noen har brukt for mye penger. Da må man nemlig redusere. Men budsjettene til de regionale helseforetakene i år har ikke bare en innlagt kost- og lønnsvekst, men også en reell vekst, som representanten Dávøy kjenner veldig godt til. Så det er ikke kutt i budsjettene; det er en økning i budsjettene, og det skal være en økning i pasientbehandlingen.

Mitt styringssignal også til helseforetakene er at ventetidene skal ned. Det skal de fokusere på å jobbe med gjennom hele dette året, for det er ikke godt nok når det går feil vei.

Presidenten: Med det er den muntlige spørretimen omme, og vi går over til den ordinære spørretimen.

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir noen endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til den oversikt som er omdelt på representantenes plasser i salen.

De foreslåtte endringer i dagens spørretime foreslås godkjent. – Det anses vedtatt.

Endringene var som følger:

Spørsmål 3, fra representanten Arne Sortevik til miljø- og utviklingsministeren, er overført til fiskeriministerens som rette vedkommende.

Spørsmål 8, fra representanten Bjørn Lødemel til olje- og energiministerens, er trukket tilbake.

S p ø r s m å l 1

Jan Arild Ellingsen (FrP) [11:11:18]: Jeg ønsker å stille følgende spørsmål til forsvarsministeren:

«9. desember 2009 oppdaget man flere steder i Norge et «lysfenomen» som i ettertid viste seg å være en russisk rakett som ble destruert eller på annen måte feilfunksjonerte. Det oppsiktsvekkende med saken har vært at man fra norsk side brukte tid på å finne ut hva som var skjedd, med den følge at det skapte usikkerhet om fakta. Det er videre åpenbart ikke spesielt velfungerende varslingsrutiner mellom Norge/NATO og Russland i slike tilfeller.

Ser statsråden nødvendigheten av å gjennomgå dagens rutiner?»

Statsråd Grete Faremo [11:11:55]: Jeg vil først få understreke at uhellet med denne raketten ikke representerte noen trussel mot norsk territorium. Oppskytingen skjedde mange hundre kilometer fra Norge, og missilets bane gikk i østlig retning. Våpentesting og utprøving i dette området skjer ofte. Det er også kjent at det flere ganger tidligere har oppstått feil ved testing av denne raketttypen.

Det spesielle denne gangen var at det skjedde en feil høyt oppe i luftrommet, og at hendelsen også ble synlig fra Norge.

Russiske myndigheter hadde på forhånd varslet russisk offentlighet om oppskytingen av raketten, og Forsvaret fulgte oppskytingen. Fra norsk side brukte man derfor ikke lang tid på å finne ut hva som hadde forårsaket lysfenomenet. Forsvaret opplevde etter hvert pågang fra media og privatpersoner. Forsvaret gikk offentlig ut med sin informasjon, men først dagen etter hendelsen.

Jeg har forståelse for at det er stor etterspørsel etter informasjon fra publikum i forbindelse med slike hendelser, og i denne saken agerte Forsvaret for sent. Forsvaret må tilstrebe å gi kvalitetssikret og koordinert informasjon langt raskere dersom noe lignende skulle skje i framtiden. Jeg forstår det slik at forsvarsjefen også er innforstått med dette.

Norge har en avtale med Russland om Incidents at Sea for å unngå kritiske militære situasjoner til sjøs. Norge har imidlertid ikke inngått noen avtale med Russland som forpliktet dem til å varsle oss om denne aktuelle hendelsen. Det er likevel naturlig at ansvarlige myndigheter offentliggjør hva som har skjedd, når slike episoder inntreffer. Det var også russiske myndigheter gjort ved at det russiske forsvarsdepartementet dagen etter offentlig bekreftet det inntrufne.

Norske og russiske militærmyndigheter har i det daglige god kontakt. Som del av denne kontakten blir rutiner for varsling og informasjonsutveksling kontinuerlig vurdert og forbedret. Jeg ser ikke at denne hendelsen gjør det nødvendig med noen særskilt gjennomgang av disse varslingsrutinene.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [11:14:15]: Jeg takker først for svaret. Jeg er også glad for at statsråden sier at Forsvaret har et forbedringspotensial når det gjelder varsling, for når noe slikt skjer, og det blir observert, og man ikke har en forklaring på det, blir folk naturligvis bekymret. Jeg vil tro at man i Nord-Norge – historisk sett – blir ekstra bekymret, siden man har en supermakt i umiddelbar nærhet. I så måte synes jeg det er viktig at man fokuserer på å sørge for å få ut informasjon til befolkningen, nettopp for å forhindre at noe eskalerer som ikke trenger å eskalere – slik at man fratar folk unødvendig bekymring. Det er også en kvalitet i seg selv, så i så måte synes jeg det er positivt.

En annen ting er at vi skal ikke gå så mange år tilbake – da hadde vi en oppskyting fra Andøya hvor russerne reagerte fordi de ikke visste helt hva som var i ferd med å skje. Så det har vært andre episoder tidligere. Nå oppfatter jeg at statsråden sa at det ikke finnes noen formell avtale mellom Norge og Russland når det gjelder varsling. Ser statsråden fortsatt ikke behov for å ha en formell avtale?

Statsråd Grete Faremo [11:15:20]: Jeg skjønner godt, som også representanten Ellingsen pekte på, at folk reagerte på dette. Nettopp fordi det er så viktig å unngå å bidra til unødvendig uro, var det viktig å gå raskt ut med informasjon. Derfor har jeg gitt et klart signal til Forsvaret om at det i denne saken, som representanten Ellingsen også

pekte på, er et klart forbedringspotensial. Jeg har også redegjort for de rutiner for utveksling av informasjon som eksisterer, at dette samarbeidet fungerer på en god måte i praksis og at det derfor i denne saken ikke er grunnlag for å ta opp med russerne behov for endrede rutiner.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [11:16:23]: Jeg takker selvfølgelig for det. Det hadde vært fristende også å spørre om NATO er ubekymret for forholdet mellom Norge og Russland i så måte? Norge er jo også en del av NATO, og det betyr at når det skjer ting som berører oss, berører det også NATO og de øvrige NATO-landene. Har vi tilsvarende gode varslingsrutiner innover? Når statsråden sier at Forsvarsdepartementet her fikk beskjed, varslet man da innover slik at det ikke skapte uro og bekymring andre steder innenfor alliansen?

Statsråd Grete Faremo [11:16:53]: Det er ikke, så langt jeg har klart å bringe i erfaring, etablert noen særskilte rutiner for varsling mellom Russland og NATO knyttet til slike prøveoppskytinger. Det finnes imidlertid en avtale mellom Russland og USA. Avtalen omfatter varsling av prøveoppskyting av interkontinentale raketter, og den gjelder ikke rapportering i etterkant om hvorvidt en oppskyting var vellykket eller ikke. I denne saken ønsker jeg å understreke at vi ikke manglet informasjon. Det var hvordan vi håndterte den, og hvor fort vi tok den ut til offentligheten, som det var grunn til å gå nærmere gjennom, og som altså utløste behovet for et klarere signal fra min side, slik jeg så det.

Spørsmål 2

Harald T. Nesvik (FrP) [11:18:06]: Jeg vil stille følgende spørsmål til helse- og omsorgsministeren:

«Regjeringen skriver i sin Soria Moria-erklæring at ingen lokalsykehus skal legges ned, men man sier ingenting om hva innholdet i et lokalsykehus skal være. Vi ser av media at det pr. i dag foregår en debatt flere steder i landet der det fremkommer forslag om å funksjonsfordele og også om å fjerne fødetilbud og akuttberedskap. Et slikt eksempel er debatten i Helse Nordmøre og Romsdal.

Kan statsråden redegjøre for hvilke tilbud og personell et lokalsykehus skal inneholde?»

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [11:18:44]: Diskusjonen om lokalsykehusenes plass i helsetjenesten er ikke ny. Sykehusstrukturen sto sentralt allerede i St.meld. nr. 9 for 1974–1975, Sykehusutbygging m.v. i et regionalt helsevesen. Landet skulle deles i fem regioner med lokal-, sentral- og regionsykehus. Lokalsykehusene skulle dekke behovet for vanlige tjenester innen indremedisin og kirurgi, ofte også fødselshjelp, og med røntgen, laboratorie- og anestesiserice som støttedfunksjoner.

Sykehusstrukturen og begrepet lokalsykehus har endret seg over tid som følge av endringer i samferdsel og kommunikasjon, bosettingsmønster og faglig utvikling. Mindre sykehus omtales ofte som lokalsykehus, mens

større sykehus har både lokalsykehusfunksjoner og mer spesialiserte funksjoner. Det er ingen entydig definisjon av hvilke tilbud og hvilke personellgrupper et lokalsykehus skal ha.

Ifølge Nasjonal helseplan i inneværende periode, 2007–2010, skal tjenestene ved lokalsykehusene konsentreres om behovene til store sykdomsgrupper, til pasienter som trenger tett oppfølging, og til behandling som ikke krever utpreget spisskompetanse. Dette gjelder bl.a. pasienter med kroniske sykdommer og syke eldre med sammensatte lidelser. Ved behandlingen av revidert nasjonalbudsjett for 2008 sluttet Stortinget seg til Regjeringens redegjørelse om ramme for utvikling av lokalsykehusene innen den helhetlige behandlingsskjeden, med særlig vekt på akuttfunksjonene.

I oppdragsdokumentene til regionale helseforetak for 2010 har jeg pekt på at det er nødvendig med fortsatt utvikling og omstilling av tilbudet i spesialisthelsetjenesten, dette for å møte endringer i sykkelighet, endringer i alders- og befolkningssammensetning, ny medisinsk teknologi og endret pasientrolle. Arbeidet med bedre arbeidsdeling mellom sykehus skal videreføres.

Ved behandling av St.meld. nr. 12 for 2008–2009, En gledelig begivenhet, støttet Stortinget et forslag om at de regionale helseforetakene – i samarbeid med berørte kommuner – skulle utarbeide flerårige helhetlige og lokalt tilpassede planer for fødetilbudet i regionen. Regionale helseforetak er underrettet om at eventuelle planer om strukturendringer i fødselsomsorgen må vente til slike planer er utarbeidet. Det har tidligere statsråd Bjarne Håkon Hanssen opplyst i svar på skriftlig spørsmål til Stortinget. De regionale helseforetakene har frist til 1. juli med å utarbeide slike planer.

Jeg er kjent med at regionale helseforetak har satt i gang prosesser for å utvikle og omstille spesialisthelsetjenesten, herunder funksjonsdeling mellom sykehusene. I Soria Moria-erklæringen åpner Regjeringen for at enkelte sykehus skal kunne gjøre andre arbeidsoppgaver enn i dag, bl.a. sett i sammenheng med Samhandlingsreformen. Dagens desentraliserte sykehusstilbud skal opprettholdes. Dette vil sikre nærhet til akuttfunksjoner og fødetilbud, selv om slike tilbud ikke gis ved alle sykehusene. Gjennom Prop. 1 S har jeg varslet Stortinget om at Nasjonal helse- og omsorgsplan skal legges frem i 2010. Planen er et virkemiddel for å realisere og videreutvikle nasjonal helse- og omsorgspolitikken. Samhandlingsreformen skal konkretiseres i helse- og omsorgsplanen. Det er naturlig at lokalsykehusenes fremtidige rolle omtales her.

Harald T. Nesvik (FrP) [11:22:19]: Jeg kan forsikre statsråden om at mine tolv år i helse- og omsorgskomiteen/sosialkomiteen gjør at jeg har en viss innsikt i de forskjellige funksjonene sykehusene faktisk driver med. Men beklageligvis svarer ikke statsråden på spørsmålet.

Mitt spørsmål til statsråden er: Hvilke funksjoner skal et lokalsykehus ha for at man skal kunne kalle det et lokalsykehus? Og ikke minst: Hvilke typer personell er det som skal være der?

Bakgrunnen for spørsmålet mitt er i første rekke relatert til debatten knyttet til Nordfjord sjukehus og Volda sjukehus. Det dreier seg om Nordmøre og Romsdal helseforetak, der det nå er framkommet forslag om å legge ned akuttberedskapsen i Kristiansund, som følge av at tilbudet skal overføres til Molde. Bakgrunnen for spørsmålet mitt er at den trygghet befolkningen føler er knyttet til lokalsykehuset, er jo nettopp knyttet opp mot akuttberedskapsen, for den elektive kirurgien er ikke noe problem. Den kan jo utføres nærmest hvor som helst, for da har man tid til å områ seg. Kan statsråden si noe mer om hvilke funksjoner og hvilke typer personell et lokalsykehus skal ha?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [11:23:27]: Det er ikke noen entydig definisjon på hvilke funksjoner som skal være ved et lokalsykehus. Og som jeg sier: Dette er jo også noe som man må se i sammenheng med den utviklingen som har vært innenfor helsesektoren. Det har vært en veldig stor utvikling, som representanten etter tolv år kjenner veldig godt til.

Det som jeg er helt enig i, er at det er viktig at det vi gjør, skaper trygghet for befolkningen. Men ambulansetjenesten i dag er jo en helt annen ambulansetjeneste enn det den var tidligere. Veldig mange av akuttfunksjonene ligger allerede i ambulansen, for på noen ambulanser kan man rett og slett drive telemedisin og få instruksjon allerede der, slik at akuttbehandlingen begynner allerede i ambulansen. Så det er også ulike nivå på akuttfunksjoner. Men det som er viktig, når vi skal ha kompetente, høykvalifiserte sykehus, er at det må være en viss mengde av både befolkning og personell.

Harald T. Nesvik (FrP) [11:24:36]: Etter svaret fra statsråden lurer jeg på hvorfor det da står i Soria Moria-erklæringen at ingen lokalsykehus skal legges ned, for man har jo ikke engang tatt for seg hva disse sykehusene faktisk skal tilby for å gi trygghet til befolkningen, for det er jo trygghet det dreier seg om – trygghet når uhellet eller ulykken er ute. Det er jo det som svært mange etterspør, særlig når det kommer forslag om å fjerne akuttberedskapsen. Da stiller man seg spørsmålet: Hvor godt er tilbudet vårt?

Statsråden er også kjent med, vil jeg anta, den kritikken som tidligere har kommet knyttet til akuttkjeden og akuttmottakene i sykehusene, nettopp på hvilket forbedringspotensial man har. Særlig når det gjelder hjerteinfarkt og hjerneslag, er det viktig å komme raskt i gang med behandling.

Vil statsråden så raskt som mulig komme til Stortinget og definere hva et lokalsykehus skal tilby, slik at befolkningen får trygghet og ikke lever i uvisse – om det er slik at det meste av tilbud kan fjernes, og fortsatt skal det kunne kalles et sykehus?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [11:25:46]: Hvis akuttfunksjoner var én spesifikk definisjon, var det jo ikke så veldig vanskelig. Men som jeg sier, har utviklingen gått i retning av at akuttfunksjonene og akuttbehand-

lingen begynner allerede i ambulansen. Det er faktisk veldig viktig at kvalifisert ambulanspersonell også kan gjøre vurderinger av, i samarbeid med leger og kvalifisert personell, hvor det er viktig at denne pasienten kommer, avhengig av hvilken diagnose vedkommende har. Det er jo en ekstra trygghet. Når akuttfunksjonen begynner allerede i ambulansen, har det vært en utvikling der det er mange ulike nivåer av akuttfunksjoner, og alle typer nivåer av akuttfunksjoner kan vi ikke ha alle steder.

Spørsmål 3

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Arne Sortevik til miljø- og utviklingsministeren, er overført til fiskeriministeren som rette vedkommende.

Arne Sortevik (FrP) [11:26:56]: Spørsmålet er altså rettet til miljø- og utviklingsministeren, og det lyder slik:

«I havet utenfor Fedje i Hordaland ligger U-864 – en tysk ubåt med 67 tonn kvikksølv. Regjeringen endret i 2007 standpunkt fra tildekning til heving, og Fiskeri- og kystdepartementet vurderer nå hevingsprosjektet basert bl.a. på en fersk Kvalitetssikring av styringsunderlag og kostnadsoverslag for valgt prosjektalternativ, KS2-rapport. Fjerning av 67 tonn kvikksølv fra havet er en viktig miljøsak for Norge. Miljøhensyn innenlands og Norges anseelse som miljønasjon internasjonalt taler sterkt for heving av ubåten og fjerning av kvikksølvet.

Hvordan blir de miljøpolitiske hensyn ivarettatt i arbeidet med å heve U-864?»

Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [11:27:50]: Innledningsvis vil jeg først komme med en liten korleksjon vedrørende fakta i saken. Representanten Sortevik skriver i sitt spørsmål at Regjeringen i 2007 endret standpunkt fra tildekning til heving. Det korrekte er at det i februar 2007 ble besluttet at vraket av U-864 og de forurensede sedimentene skulle dekkes til, men på bakgrunn av åpne høringer i Stortinget ble det våren 2007 besluttet at hevingsalternativet skulle utredes nærmere. 10. november 2008 overleverte Kystverket sin rapport med anbefalte tiltak mot spredning av kvikksølvforurensing fra U-864. I rapporten er det Kystverkets vurdering at både hevings- og tildekkingsalternativet vil gi de ønskede miljøeffekter ved en vellykket gjennomføring. Tildekkingsalternativet ble imidlertid vurdert til å være det minst risikofylte tiltaket. Kystverket anbefalte derfor dette tiltaket. 29. januar 2009 meddelte Regjeringen at den etter en helhetsvurdering gikk inn for en heving av U-864. Det ble samtidig bestemt at en ekstern kvalitetssikring skulle gjennomføres.

Det er hensynet til miljøet som er Regjeringens hovedfokus i denne saken. I KS2-rapporten, som jeg fikk overlevert 16. desember i fjor, framkommer det kritikk mot det foreliggende hevingsprosjektet. Konklusjonen fra de eksterne konsulentene er at det er tvil om prosjektet kan styres på en tilstrekkelig kontrollert måte. Dette er også uheldig med tanke på sikkerhet og miljø. Kvalitetssikringsrapporten gjennomgås nå i departementet, og Regjeringen tar

sikte på å komme tilbake til Stortinget med en proposisjon om den videre prosess i saken i nær framtid. I Regjeringens vurdering av den videre prosess i saken vil hensynet til miljøet være helt sentralt. Representanten kan derfor være helt trygg på at hensynet til miljøet vil bli godt ivarettatt i denne saken.

Arne Sortevik (FrP) [11:30:09]: Takk for svaret.

Spørsmålet er altså stilt til miljøministeren, som ofte har meninger om det meste når det gjelder miljø saker, og ofte meninger som blir frembrakt høyt og tydelig på vegne av Regjeringen. Mener denne statsråden, som rette vedkommende, at det er uten miljøpolitiske konsekvenser om Regjeringen velger heving og fjerning eller tildekning?

Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [11:30:43]: Også Fiskeri- og kystdepartementet er et miljødepartement. Vi har et veldig stort ansvar for miljøet i havet, og det er et ansvar jeg tar på største alvor. Det som er det aller viktigste for meg og for Regjeringen for øvrig i denne saken, er å ivareta miljøet, og at dette blir håndtert på en god måte, slik at verken sjømatnæringen, miljøet rundt Fedje eller befolkningen lider under dette. Det er det som er avgjørende, og det står hele Regjeringen bak.

Arne Sortevik (FrP) [11:31:24]: Igjen takk for svaret.

Jeg minner om at i tillegg til de fire anbyderne som har gitt løsningsforslag i en anbudsrunde på heving, har to andre internasjonalt anerkjente leverandører forsikret departementet om at heving lar seg gjennomføre på en god og trygg måte.

Men denne statsråden, som nå svarer som rette vedkommende, er jo også rette vedkommende i forhold til det fiskeripolitiske og for så vidt også det eksportøkonomiske perspektivet i denne saken. Det har selvsagt betydning for Norge og Norges omdømme som fiskerinasjon, og er derved også knyttet til et stort eksportvolum, hvordan Norges farvann oppfattes som rent farvann. Har statsråden tanker om hvordan fjerning av kvikksølv ivaretar Norges omdømme som nettopp fiskerinasjon og omdømmet til de fiskeriproduktene Norge eksporterer?

Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [11:32:26]: Som representanten peker på, har fiskeri- og kystministeren et stort ansvar for sjømatnæringen og omdømmet knyttet til det. Fiskeri- og kystministeren er veldig klar over at det skal veldig lite til før en sak kan bli problematisk overfor forbrukerne. Forbrukerne er veldig bevisst på at alt som blir tatt opp fra havet, for det første er veldig rent og trygt å spise, og i tillegg at det er bærekraftig håndtert. Dette er en sak som går veldig inn i det. Det at vi håndterer det på en god måte miljømessig, er selvsagt helt avgjørende for sjømatnæringens omdømme. Men det aller viktigste er at vi gjør det på en god måte for å ivareta miljøet. Det er det Regjeringen nå jobber med, og vil komme tilbake til Stortinget i nær framtid med en proposisjon som forteller om det videre arbeidet med saken.

Spørsmål 4

Per Roar Bredvold (FrP) [11:33:43]: Jeg ønsker å stille følgende spørsmål til justisministeren:

«Den svært tragiske kirkebrannen 29. mai 2009 i Våler i Hedmark er fortsatt ikke oppklart. Tross iherdig og meget dyktig jobbing er det ikke enkelt med begrensede ressurser å oppklare saken. En kirkebrann er spesiell og berører alle uansett forhold til kirken.

Vil statsråden bidra med ekstra ressurser, slik at saken blir løst snarest mulig?»

Statsråd Knut Storberget [11:34:13]: La meg innledningsvis si at det er grunn til å gi stor honnør til alle de i Våler – enten det er politiet eller andre – som har stilt opp for kirken sin, særlig etter den tragiske brannen vi så, som ødela et veldig viktig kulturminne for hele dalføret – vil jeg si – en pen kirke som betydde mye for mange. Jeg vil benytte anledningen til å gi honnør både til kommunen og til politiet lokalt og fylket for den innsatsen de har gjort i en tid hvor Glåmdalsregionen faktisk har slitt med utrolig mange vanskelige saker.

Dette er en svært tragisk sak. Det er klart at en kirkebrann berører de fleste i lokalsamfunnet. Jeg har også tidligere uttalt at det er med stor sorg vi mottok meldingen om at den 200 år gamle kirken var brent ned. Tatt i betraktning at Våler kommune har vært rammet av mange vanskelige saker, blir dette ekstra vanskelig. Det er trist for alle de som har funnet trygghet og samhold i kirken, at den er borte.

Fra Justisdepartementets side har vi forelagt spørsmålet som stortingsrepresentanten har stilt, for Politidirektoratet og fått følgende opplysninger fra politimesteren i Hedmark, som jo bestemmer hvordan ressursene skal brukes, og hvordan man skal etterforske:

«Det er driftsenhet Solør som har hovedansvaret for etterforskningen, og saken har for Hedmark politidistrikt vært prioritert så sterkt som det har vært mulig. Dette innebærer i praksis at man i perioder har brukt så godt som alle tilgjengelige ressurser på saken.

I kirkebrannsakene som i andre større saker er det likevel klart at man alltid kunne brukt enda større ressurser, særlig i innledningsfasen. Hvorvidt dette kunne ført til en oppklaring av saken, er i beste fall usikkert.

Generelt må det antas å være en viss sammenheng mellom ressursbruk og sjansen for oppklaring. Man ser imidlertid stadig eksempler på at det ikke er noen nødvendig sammenheng. Uansett omfang av ressursbruk vil muligheten for oppklaring i stor grad avhenge av at det i etterforskningsmaterialet finnes tekniske og/eller taktiske bevis som kan lede til en tiltale. Det er med utgangspunkt i disse forutsetninger at politimesteren anser det usikkert om en ytterligere ressursbruk kunne gitt et annet etterforskningsresultat.»

Politidirektoratet fordeler budsjettet til politidistriktene på bakgrunn av det årlige budsjettet som vedtas av Stortinget. Det er bare noen uker siden Stortinget vedtok tidenes budsjett for politi- og lensmannsetaten, med tidenes budsjettvekst på 1,3 milliarder kr, et rekordopptak ved Politi-

høgskolen med 720 studenter – hvorav en stor del nettopp skal gå i nærområdet, på Kongsvinger – og en videreføring av 460 nye sivile stillinger til politidistriktene.

Per Roar Bredvold (FrP) [11:37:10]: Jeg takker statsråden for svaret, som innledningsvis var en ros til kommunen og til dem som har jobbet på dugnad. Den deler vi selvfølgelig. Vi bor i hver vår nabokommune til den omtalte kommunen, Våler, så vi kjenner godt til dette, både justisministeren og undertegnede.

Men spørsmålet mitt fikk jeg egentlig ikke svar på. Det var altså: Ser statsråden noen mulighet til å gi ekstra ressurser, slik at denne saken kan bli løst? Jeg tror verken statsråden, undertegnede eller noen i det hele tatt ønsker at saken skal forbli uoppklart, eller i verste tilfelle bli henlagt. Har statsråden noen mulighet til å være med og bidra, i tillegg til de ressurser som allerede er på et slikt lensmannskontor eller i et slikt distrikt, til at saken blir oppklart?

Statsråd Knut Storberget [11:37:59]: Det kan hende jeg var litt uklar i mitt første svar, men svaret på spørsmålet er nei, og særlig tatt i betraktning at politimesteren er såpass tydelig på at han ser det som svært usikkert om det er noen sammenheng mellom ressursbruk og oppklaring av denne saken. Når man driver etterforskning i straffesaker, er det klart at det noen ganger kan være vanskelig å finne bevis, og det vil faktisk ikke avhenge av hvor mye ressurser man setter inn. Jeg vil nok si at generelt når det gjelder etterforskning, er den store utfordringen for norsk politi nå når vi bruker så mye penger på politiet og utdanner så mye politifolk, hvordan vi organiserer etterforskningen, og hvordan vi organiserer politiet som sådant.

Når man skal håndtere så vanskelige saker som man bl.a. har hatt i Glåmdalsregionen, med drap nå nylig – heldigvis er det oppklart, ser det ut til – og da kirkebrann og en del andre tunge saker, vil nok det arbeidet som departementet nå driver med å se på mulighetene for en reform i politiet, rettet inn mot resultater, være vel så viktig som å diskutere hvor mye ressurser man skal bruke på politiet, tatt i betraktning at man bevilger såpass mye.

Når det gjelder Hedmark spesielt, har Hedmark politidistrikt fra 2003 til 2009 hatt 30 pst. vekst i sine budsjetter. Man har bl.a. i løpet av fjoråret fått 17 nye sivile stillinger, og man har hatt en betydelig vekst i løpet av det siste året som gjør sitt til at man både får sivile stillinger og nyutdannede politifolk. Men det er nok ikke det det står på når det gjelder denne saken.

Per Roar Bredvold (FrP) [11:39:42]: Jeg takker statsråden for konkretiseringen av et nei, slik jeg forstår det.

Statsråden skryter litt av at det har vært en vekst i midler og antall stillinger, men det har vel også vært en vekst i antall uoppklarte saker. Vi kan lese det som står i avisen Glåmdalen av 19. januar: «Janne-Mari er én av 5 779 uoppklarte saker.» Og det står videre: «Hun er ikke alene: Hver dag i Hedmark begås det 16 forbrytelser som ikke blir oppklart.» Altså hver dag 16 nye forbrytelser.

Når man har begrensede ressurser, er det kanskje vanskelig å oppklare alle sakene, slik som vi skjønner her. Alle saker er viktige for dem det gjelder, men en kirkebrann vil jeg si er ekstra viktig, for den berører alle i et lokalsamfunn. Den berører alle i stor eller liten grad, uansett. Derfor hadde jeg håpet med spørsmålet mitt at vi kunne ha løftet saken, og at statsråden kunne ha bidratt med å si ja til økte ressurser akkurat i denne konkrete saken.

Statsråd Knut Storberget [11:40:51]: Det er litt uklart for meg hvordan representanten forholder seg til faktum her. Her har vi altså en situasjon hvor politiet sier at det er svært usikkert om ressursbruken har noen sammenheng med at man ikke har oppklart dette. Hvis man står overfor alvorlig datakriminalitet, overgrepbilder eller hva det måtte være, ville det være veldig viktig at vi fikk et godt redskap for å kunne løse det, f.eks. det Fremskrittspartiet er imot å innføre, et datalagringsdirektiv. Uten det vil vi ikke kunne oppklare saker. Da handler det ikke først og fremst om ressurser. Det er også slik når det gjelder alvorlige straffesaker. Enten det er drap, kirkebrann eller andre typer hendelser, kan det være så vanskelig at man ikke klarer å finne gjerningspersonen, og det henger ikke nødvendigvis sammen med ressursbruken.

Men når man diskuterer ressursbruken for Hedmark, må jeg si at det er gledelig at vi øker ressursene til Hedmark såpass som vi gjør, både når det gjelder sivile stillinger og politistillinger. Det er mye mer enn det Fremskrittspartiet bidro til da de sjøl laget statsbudsjett sammen med de borgerlige partiene. Det har vel kanskje også gitt det utslaget som vi så i fjor, at oppklaringsprosenten for Hedmark vokste i første halvår til 40 pst.

Spørsmål 5

Jan-Henrik Fredriksen (FrP) [11:42:14]: «Fredag 8. januar ble butikken Life helsekost i Vadsø ranet for femte gang i løpet av forholdsvis kort tid. Så langt er alle saker henlagt med begrunnelse i bevisets stilling, til tross for at innehaverne av butikken har fått god kjennskap til antatte gjerningsmenn. Denne fredagen ble politiet kontaktet etter et ran på høylys dag. Politiet uttaler ved henvendelsen at de skal se på saken på mandag, tre dager etter.

Mener statsråden at dette er forsvarlig prioritering og behandling av en anmeldelse fra politiets side?»

Statsråd Knut Storberget [11:42:58]: Når en straffbar handling er begått, vil politiets oppfølging av den konkrete saken være å anse som etterforskning. Etterforskning av enkeltsaker på straffesaksområdet hører under påtalemyndigheten, som ledes av riksadvokaten. Riksadvokaten er i disse spørsmålene ikke undergitt noen instruksjonsmyndighet fra meg, altså justisministeren, og er heller ikke pålagt noen rapportering til departementet om enkeltsaker. Etterforskning og påtale i Norge er ikke politisk styrt, det tror jeg vi skal være veldig glad for. Det er statsadvokaten og eventuelt riksadvokaten som vil være rett adres-

sat for klager over politiets håndtering av etterforskningsaker, og det er også disse som kan gi pålegg hva angår behandlingen av enkeltsaker.

Ettersom jeg som justisminister, etter lovgivningen, ikke har noen instruksjonsmyndighet i enkeltsaker, må jeg være varsom med å vurdere behandlingen av den konkrete saken. Den kan jo bli gjenstand for en klage, og den kan bli gjenstand for behandling i rettsystemet. Derfor bør vi ligge langt unna å gå inn i det. En vurdering fra min side vil lett kunne oppfattes som politisk innblanding i en enkeltsak – noe som ikke ville samsvare med de prinsipper vårt system for behandling av straffesaker er bygd opp på.

I anledning spørsmålet har jeg imidlertid anmodet riksadvokaten om en orientering om det saksforhold som ligger til grunn for spørsmålet, om de premisser som spørteren tegner i sitt spørsmål, er riktige.

Med ran forstås at en gjerningsperson i uberettiget vinnings hensikt tar en gjenstand, f.eks. penger, fra en annen person ved bruk av vold eller trusler, eller ved å sette noen ute av stand til forsvar, jf. straffeloven § 267.

Så langt politiet kjenner til, foreligger det ikke opplysninger som skulle tilsi at dette har vært et ran, slik spørteren beskriver det som. Politiet har ikke registrert ran av butikken Life i Vadsø. Derimot har politiet etterforsket fire grove tyverier i perioden 26. mai 2005 til 29. november 2008, et underslag – jeg gjentar et underslag – 22. juni 2009, og det er meldt om et tyveri fra butikken 8. januar i år – et tyveri. Sistnevnte tidspunkt er det som nevnes i spørsmålet, og jeg legger til grunn at det er denne hendelsen som ligger til grunn for spørsmålet.

Når det gjelder hendelsen 8. januar, er det opplyst at politiet ca. kl. 15.00 mottok melding om tyveri av 2 000 kr fra butikken tidligere på dagen. Det er angitt at melderer nevnte at tre russere hadde vært innom, men at det også kunne være andre som hadde tatt pengene. Melderer fikk beskjed om å anmelde forholdet på mandagen etter. Politiet har så langt ikke mottatt noen anmeldelse fra butikken.

Politiet opplyser at det er gjennomført etterforsknings-skritt og foretatt åstedsundersøkelse i alle de anmeldte sakene. Det ble også i den siste saken vurdert utrykning og åstedsundersøkelse, men informasjonen politiet mottok, ble ansett for å være for vag.

Riksadvokatens redegjørelse viser hvilke problemer politiet står overfor når nærmere opplysninger som kan danne utgangspunkt for etterforskningsskritt, er mangelfulle eller ikke-eksisterende. Riksadvokaten skriver videre i sin redegjørelse at det i denne saken «kan se ut til at Stortingsrepresentanten er feilinformert».

Jan-Henrik Fredriksen (FrP) [11:46:20]: Jeg takker for svaret.

Det er veldig bra at justisministeren som sådan har tatt et initiativ til å se på saken. Men siden han har så stor respekt for politiet i Vadsø og mener at de har så stor troverdighet i denne saken, kan det jo opplyses om at man fra politiets side på mandag gikk ut og hevdet at det kun forelå to anmeldelser fra butikken Life helsekost i Vadsø, selv om man faktisk kan dokumentere svart på hvitt at det har vært fem anmeldelser.

Så kan man jo ønske å få til en polemikk om dette måtte være et ran eller om det er et grovt tyveri. Det som er det essensielle, er at politiet faktisk har en plikt til å kunne gi borgerne i vårt samfunn en viss grad av trygghet. Mener justisministeren at innehaveren av denne butikken har fått en trygghet i forhold til sitt være?

Statsråd Knut Storberget [11:47:33]: Jeg må forholde meg til det politiet opplyser oss om, og siden jeg ikke kan gå inn og vurdere etterforskningsskrittene, om de er gode eller dårlige, eller ta initiativ til ytterligere etterforskning, må jeg si at de opplysningene vi får fra politiet, er ganske annerledes enn dem representanten bygger sitt spørsmål på. Hvis man ønsker å trekke opp en debatt om borgernes beskyttelse fra politiet, må jeg si at dette syns jeg var et rimelig svakt utgangspunkt, all den tid – for å gjenta det – det er etterforsket fire grove tyverier i perioden 26. mai 2005 til 29. november 2008. «Ranet», som representanten beskriver det som, var en melding om et tyveri, og man har så langt ikke mottatt noen anmeldelse fra butikken. En forutsetning for at politiet skal kunne fungere, er at man får en anmeldelse for dette forholdet. Hvis dette er riktig, syns jeg vel kanskje at representanten også bør ta en runde med sine premissleverandører for spørsmålet.

Jan-Henrik Fredriksen (FrP) [11:48:39]: Det skal vi alltid gjøre. Men det er kanskje ikke så rart at en butikk ikke leverer en anmeldelse på nytt når man har gjort det gang på gang på gang over flere år. Ingen ting er blitt fulgt opp.

Går vi tilbake til mai måned i fjor, i det samme politidistriktet, ble en 14–15 år gammel jente brutalt slått ned bakfra – ingen oppfølging fra politiet. Så går det én måned, og så skjer det samme på nytt. Dette blir lagt ut på YouTube. *Da* går politiet til aksjon. Den siste hendelsen kunne man vært spart for hvis politiet hadde reagert ved den første anmeldelsen.

Her opplever vi igjen – gang på gang på gang – anmeldelser hvor politiet ikke går inn og får løst en sak. Det er klart at dette bryter ned tilliten i forhold til borgerne i samfunnet på den ene siden. Men det er også slik at politiet på den andre siden er avhengig av å ha en god dialog med sine egne innbyggere når de skal oppklare saker. For uten å ha en god dialog er det veldig vanskelig for politiet å oppklare saker. Er justisministeren enig med meg i det?

Statsråd Knut Storberget [11:50:01]: Svaret er ja.

Spørsmål 6

André Oktay Dahl (H) [11:50:17]: «De siste Strasaktallene viser en betraktelig økning i antallet grove tyverier fra villa, hytte og butikk. Årsaken kan i stor grad forklares med manglende kontroll med omreisende bander fra bl.a. tidligere østblokkland.» Nå vil jeg omdefinere det som står her, som jeg har kalt østblokkland; jeg vil kalle det østeuropeiske land – det er litt mer ærbødig.

«Ved siden av økt politietterforskning, samarbeid mel-

lom politidistrikter, flere politifolk og grensekontroll, hvordan ser statsråden for seg at man mer effektivt kan forebygge denne type vinningskriminalitet ved å redusere eller fjerne kriminelles økonomiske utbytte av denne form for kriminalitet?»

Statsråd Knut Storberget [11:50:56]: Det helt sentrale for å sikre folks trygghet og motvirke kriminalitet er å få til en effektiv og målrettet innsats nettopp mot de kriminelle miljøene, både gjennom etterforskning og irettføring av straffesaker og straffegjennomføring. Jeg mener at det er et veldig forebyggende element at man også får effektuert straffen, og at man får sendt ut av landet dem som begår straffbare handlinger og får pålagt innreiseforbud, er viktig i så måte. Dette gjelder i særlig stor grad hvor kriminalitet har sitt utspring i utenlandske kriminelle miljøer. Denne kriminaliteten er i det alt vesentlige profittmotivert, og det er derfor viktig å ha oppmerksomhet både på god etterretning og analyse for å sikre beslag av verdier og, som også spøreren tar opp, inndragning av utbytte – først beslag og så inndragning.

Forebygging og bekjempelse av profittmotivert kriminalitet som ledd i organisert kriminell virksomhet er en prioritert oppgave for politiet. Dette framgår av budsjettproposisjonen for inneværende år. Vi bruker penger på det, og vi har tatt initiativ til å etablere det vi har kalt innsatsstyrken. Det framgår også av riksadvokatens prioriteringer at dette er sentralt prioritert i det året vi nå er inne i. Regjeringa har også vært tydelig på at det er et mål i større grad å gå etter hovedpulsåren for profittmotivert kriminalitet, nemlig pengene, og i større grad inndra utbytte fra kriminelle handlinger. Det er satt i verk en rekke tiltak nettopp for å få til det man nå ser, et økt antall inndragninger og økt volum på det. Det varierer litt fra år til år, avhengig av store og små inndragninger, men det er helt avgjørende at vi får til det.

Når det gjelder dem som reiser rundt i landet, ser vi at det ofte er veldig lite å inndra der og da utover det utbyttet man gjerne blir tatt med, slik at de store tallene får vi kanskje ikke her. Men det er veldig viktig at man gjør det – det er et viktig forebyggende tiltak.

Politidirektoratet og riksadvokaten har i samarbeid med Kripos – på vår oppfordring – sørget for en koordinering av innsatsen mot mobil organisert kriminalitet, herunder nødvendig samarbeid mellom politidistriktene og Utrykningspolitiet. I budsjettforslaget for 2010 er det foreslått opprettet 45 årsverk for å styrke innsatsen mot denne type kriminelle. Dette er stillinger i den såkalte innsatsstyrken, som er foreslått fordelt mellom Kripos, UP, Oslo politidistrikt og Hedmark politidistrikt. Det vil gi betydelig ressursmessig styrking av denne innsatsen.

Ved siden av dette kommer grenseinnsatsen, som nå er i ferd med å bli etablert. Jeg ser til min glede at man får 30 nye stillinger i Østfold. Det er et veldig viktig forebyggende tiltak for å forhindre at mennesker kommer inn i landet.

Så vil jeg også peke på at det er helt avgjørende, hvis man skal stå sterkt rustet, at vi har gode muligheter til bl.a. å bruke DNA, som vi ser har stor betydning for å av-

dekke internasjonal kriminalitet. Det har også stor betydning i forebyggende hensikt at man har muligheter for å kunne etterspore bl.a. trafikkdata, så debatten rundt data-lagringsdirektivet er et viktig element også for å kunne nå den organiserte kriminaliteten og forebygge bedre.

André Oktay Dahl (H) [11:54:14]: Jeg er imponert over at statsråden greier å lese opp statsbudsjettet på 3 minutter, men det var en god redegjørelse!

Det er ingen uenighet fra Høyres side om at det er viktig å satse på etterforskning, og at man skal forebygge ved faktisk å oppklare mer. Derfor er det problematisk at man har så lav oppklaringsprosent f.eks. på Romerike, som jeg kommer fra, i tillegg til Oslo. Og jeg har ikke noen særlig tro på at man kommer til å etterforske så mye mer på bakgrunn av det budsjettet som foreligger – men nok om det.

Flere deler av næringslivet ønsker seg et tettere og bedre samarbeid med myndighetene, og føler at de ikke blir hørt i forhold til det de opplever som et stort problem, nemlig vinningskriminalitet. Ett av forslagene som deler av forsikringsbransjen bl.a. har kommet opp med, er at man skal nedsette et bredt sammensatt vinningskriminalitetsutvalg for at private og offentlige myndigheter skal samarbeide bedre for å forebygge denne form for kriminalitet. Så ved siden av alt som står av gode ting i budsjettet – som også Høyre støttet, pluss litt til – vil statsråden fortsatt være motstander av et eget vinningskriminalitetsutvalg? Og vil statsråden fortsatt være motstander av å overta nettstedet «Ettersøkt», som kan bidra til sterk forebygging av den kriminalitet som jeg har tatt opp i mitt spørsmål?

Statsråd Knut Storberget [11:55:26]: Det er flere elementer av forebygging utover etterforskning som jeg pekte på. Jeg har bare lyst til å understreke når representanten Oktay Dahl kanskje var noe pessimistisk for at vi ikke klarer å få opp antall saker, at det vitterlig er sånn at man i 2009 nettopp har satt «all time high» for hvor mange mennesker som er pågrepet i denne type saker. Vi har også sett at man har fått nedgang i de områder hvor man har drevet med den innsatsen. Det har hatt forebyggende effekt. Derfor ønsker vi å gjøre mer av det.

Så mener jeg at det er en usedvanlig viktig forebygging at man kanskje raskere får fokus på utsendelse, slik at folk ikke får lov til å være her i landet, enn bare å konsentrere innsatsen rundt soning. Vi må ha begge deler. Men utsendelsesaspektet – det har jeg understreket mange ganger, særlig i løpet av de siste ukene – er viktig. Jeg håper at representanten har registrert at vi er i gang med det.

Når det gjelder samarbeidet med næringslivet, oppfatter jeg det som godt. Vi har hatt mange felles treffpunkter og utveksler også gode ideer for hvordan dette kan løses. Vi har ikke tatt stilling til om man skal ha et slikt utvalg som representanten skisserer.

André Oktay Dahl (H) [11:56:36]: Jeg stilte to spørsmål. Det ene ble for så vidt besvart. Det andre gjaldt nett-

stedet «Ettersøkt». Kan statsråden kanskje svare konkret på det? Det er rimelig konkret å svare på.

Men til asylpolitikken: Statsråden har lovet at han skal bli hardere i klypa. Det kom i svaret nå. Erkjenner statsråden at innsatsen som kommer nå, er noe på overtid i forhold til en forfeilet asylpolitikk, forfeilet integreringspolitikk og i forhold til f.eks. noe av den kriminalitetsutviklingen vi har sett, også når det gjelder vinningskriminalitet?

Men det viktigste er faktisk at statsråden svarer på om man har tenkt, reelt sett, å vurdere et vinningskriminalitetsutvalg, som en større del av bransjen faktisk ber om, for de føler ikke, som statsråden sier, at de har et nært og godt samarbeid for å forebygge denne type kriminalitet, verken i Oslo eller i andre større norske byer. Det er et stort problem at det er manglende dialog og kontakt mellom næringsliv og politiske myndigheter for å forebygge denne type kriminalitet.

Statsråd Knut Storberget [11:57:40]: Noen ganger undres jeg litt over evnen til å lage konflikter av alt. Vår samhandling med næringslivet oppfatter jeg som bra. Hvis de mener at den ikke er bra, håper jeg at de også sier det til meg. Vi har en åpen dør i forhold til det. Nærmest alt som gjøres fra Regjeringens side, er galt. Jeg mener at vi her nettopp har mye å kunne høste bl.a. i forhold til forebygging, for det ligger et ansvar ute hos aktørene. Jeg syns ikke det er så morsomt – for å være helt ærlig.

Når det gjelder det utvalget som man ber om, er jeg villig til å vurdere det – enkelt og greit.

Når det gjelder registeret, som representanten har spurt om tidligere, har jeg ikke endret svaret på det. Begrunnelse og konklusjon står ved lag.

Så vil jeg også si at jeg har forhåpninger om at vi nettopp i det året vi er inne i, hvor det brukes så pass mye ressurser, skal komme et betydelig skritt videre for å bekjempe denne type kriminalitet.

Spørsmål 7

Elizabeth Skogrand (H) [11:58:57]: «Nordisk Råd (Rek. 19/2009) har anbefalt de nordiske landenes myndigheter å jobbe aktivt for å forebygge menneskehandel med barn og særlig se nærmere på asylsaker med mindreårige.

Kan statsråden redegjøre for hva konkret Regjeringen gjør for å identifisere, beskytte og følge opp barn som er, eller står i fare for å bli, ofre for menneskehandel i Norge, og videre hvordan Regjeringen vil følge opp anbefalingen fra Nordisk Råd?»

Statsråd Knut Storberget [11:59:34]: Asylsøkende barn, og spesielt enslige mindreårige asylsøkere, skal sikres forsvarlig omsorg og beskyttelse. Beskyttelse av ofre for menneskehandel, både barn og voksne, er ivarettatt i den nye utlendingsloven og forskriften, som trådte i kraft 1. januar i år.

Økt bevissthet omkring risikoen for menneskehandel

og andre overgrep mot enslige mindreårige asylsøkere gjør at politi, UDI, mottak og barnevern nå jobber systematisk for å forebygge og avdekke slike forhold.

Jeg var i går på Hvalstad mottak, hvor det er mange enslige mindreårige asylsøkere, og snakket med dem som bl.a. jobber i menneskehandelgruppen der ute, og jeg må bare få lov til å si at jeg er imponert og vil berømme dem for innsatsen. Det er svært vanskelige saker. Men det var svært konkret det vi fikk vite om innsatsen der ute, bl.a. at det ved ankomst til mottak for enslige mindreårige gjennomføres en kartlegging av barnas bakgrunn, og de følges daglig tett opp av ansatte. Mottakene har tydelige retningslinjer for varsling og etterlysning dersom et barn ikke kommer tilbake til mottaket etter avtalt tid.

De siste årene har UDI og ansatte ved mottak styrket sin kompetanse når det gjelder å fange opp barn som er, eller som mistenkes å være, ofre for menneskehandel.

I juli 2009 sendte Regjeringa forslag om ny bestemmelse i barnevernloven ut på høring, som åpner for midlertidig plassering av barn uten samtykke på institusjon i tilfeller der det er fare for at barnet utnyttes til menneskehandel. For å hindre at barnet forsvinner eller kommer i kontakt med bakmenn, foreslås det at vedtaket om plassering kan inneholde beskyttelsestiltak som begrenser barnets frihet. Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet arbeider nå med å utarbeide en lovproposisjon.

I tråd med Regjeringas handlingsplan mot menneskehandel har denne innsatsen vært et prioritert innsatsområde både for politi og særorgan siden 2006. Økt innsats for å forebygge, avdekke og straffeforfølge handel med barn har vært særlig vektlagt.

Den styrkede innsatsen mot handel med barn har tatt form av tiltak for opplæring og kompetanseheving, oppretting av spesialiserte grupper og utvikling av rutiner for intern og etatsovergripende håndtering av disse sakene.

I 2006 opprettet Politidirektoratet en nasjonal kompetansegruppe, KOM, for politi og påtale om avdekking og straffeforfølgning av menneskehandel. De menneskene ute på Hvalstad som jobber med dette spørsmålet, refererte i forbindelse med sin innsats mye til nettopp denne gruppen, som jeg tror er viktig.

En arbeidsgruppe la i mai 2008 fram rapporten «Mindreårige som forsvinner fra mottak – forebygging og oppklaring». Tiltakene fra denne rapporten følges nå opp.

Det er videre utarbeidet retningslinjer for identifisering av mulige ofre for menneskehandel, herunder indikatorer og rutiner for identifisering av mindreårige ofre og informasjonsmaterieell til bruk ved identifisering av ofre.

Siden høsten 2006 har KOM-prosjektet lagt til rette for systematisk og målrettet samarbeid mellom etater og frivillige organisasjoner med hensyn til å finne bedre løsninger for å bekjempe denne kriminaliteten.

Det er også etablert samarbeid mellom UDI, Politidirektoratet og Politiets utlendingsenhet for iverksettelse av opplæringstiltak og rutiner for å sikre at mindreårige asylsøkere som kan stå i fare for å bli utsatt for slik kriminalitet, så raskt som mulig identifiseres og sikres bistand.

Samlet sett oppfatter jeg at innsatsen nå oppfyller og

imøtekommer de anbefalingene fra Nordisk Råd som også spørreeren viser til, men på dette området må vi fortsatt sette nye mål og videreutvikle tiltak for aktivt å forebygge menneskehandel med barn.

Elizabeth Skogrand (H) [12:03:08]: Tusen takk til statsråden for et grundig svar.

Det er jo betryggende, opplever jeg, at justisministeren kan vise til en omfattende innsats for å bekjempe menneskehandel med barn. I den forbindelse er det relevant å spørre om hvor mange barn det konkret dreier seg om som er ofre for menneskehandel, som befinner seg i Norge. Hva er statsrådets vurdering av trusselbildet når det gjelder andre barn? Og hvor mange barn står i faresonen for å bli ofre?

Statsråd Knut Storberget [12:03:41]: Det tror jeg er veldig vanskelig å angi. De samtalene vi bl.a. hadde i går ute på Hvalstad, viser at her sliter man med meget store mørketall. Men i den grad departementet sitter på noe tallmateriale som kan indikere et omfang, skal jeg oversende det til representanten – det har jeg ikke i hodet.

Når det gjelder neste spørsmål, hva slags trusselbilde vi ser for oss i Norge, er det et godt spørsmål. Antall enslige mindreårige asylsøkere har fra 2006 og fram til i dag blitt seksdoblet. 70 pst. av dem kommer fra Afghanistan. Det er god grunn til å tro at flere av dem er utsatt for både menneskesmugling og – ikke minst – menneskehandel, og det gjelder menneskehandel som går på arbeid, seksuelle overgrep og også organhandel – meget grufulle forbrytelser. Det sier seg sjøl at når vi mottar over 2 000 enslige mindreårige asylsøkere, som vi gjorde i 2009, så må målsettingen i asylpolitikken ikke bare være å få ned tallet, men også å hjelpe de menneskene som er svært sårbare i dette.

Elizabeth Skogrand (H) [12:04:50]: En av de forferdelige kriminelle handlingene som kan ramme barn som er utsatt for menneskehandel, er seksuelle overgrep, enten i form av produksjon av overgrepsmateriale til Internett eller handel med barn mellom pedofile miljøer, som også ofte averteres på Internett.

Kan justisministeren redegjøre for hvilken kobling det er i politiet nå mellom de sakene som gjelder overgrep mot barn på Internett, og de menneskehandelsakene i asylsystemet som vi nettopp omtalte? Vi må jo for enhver pris unngå at vi får nye saker av typen Lommemannensaken, der overgrep mot barn er kjent i deler av politiet, men der kunnskap og informasjon ikke spres til andre enheter.

Statsråd Knut Storberget [12:05:39]: Jeg er helt enig med spørreeren i at en av de store utfordringene nå når det gjelder innsats på dette feltet, som på en del andre felt, ikke nødvendigvis er mer ressurser, men hvordan vi koordinerer innsatsen. Og der har både Stortinget og representanten – formoder jeg – sett at det er tatt initiativ. Riksadvokaten har lagt fram en rapport, bl.a. basert på etterforskningen i Lommemannensaken, som gir oss alle en god mulighet

til å iverksette tiltak særlig inn mot resultatreformen, som vi har varslet i politiet, for å kunne få bedre koordinering på dette.

Når det gjelder spørsmålet om overgrepsskildringer, er vi helt avhengige av ikke bare at man har muligheter til å gå inn i trafikkdata for faktisk å finne hvilke personer som står bak, men også at de som jobber med dette spørsmålet i KRIPOS, har den nødvendige dialogen med det lokale politidistrikt, bl.a. for å koble det opp mot menneskehandelsakene.

Spørsmål 8

Fra representanten Bjørn Lødemel til olje- og energiministeren:

«I Hardanger er det planlagt ei ny 420 kV kraftlinje mellom Sima og Samnanger som møter sterk motstand. Denne veka er det lagt fram to rapportar som peikar på betydelege manglar i konsesjonssøknaden frå Statnett som no ligg til klagehandsaming i Olje- og energidepartementet. Det blir vist til at endra produksjon og forbruk saman med bygging av eit SVC kompenseringssanlegg vil gjere det uløysamt å bygge den planlagde linja.

Kva vil statsråden gjere for at det blir gjort grundigare vurderingar før det blir teke stilling til bygging av denne linja?»

Presidenten: Dette spørsmålet er trukket tilbake.

Spørsmål 9

Henning Warloe (H) [12:06:55]: «Det er nå etablert servicesenter for utenlandske arbeidstakere i Oslo, Kirkenes og fra november i fjor også i Stavanger. Bergen kommune ønsker nå å etablere et slikt senter, og kemneren i Bergen har avsatt midler til tiltaket. Kemneren og Skatt Vest er nå samlokalisert, og dette vil være det naturlige stedet å etablere senteret.

Vil statsråden støtte dette initiativet, eller medfører det riktighet at Arbeidsdepartementet ikke ønsker flere slike sentre etablert og at prosjektgruppen for dette skal avvikles?»

Statsråd Hanne Bjurstrøm [12:07:40]: Et felles servicesenter for utenlandske arbeidstakere og deres arbeidsgivere ble høsten 2007 etablert i Oslo. Senteret er en samlokalisering, med medarbeidere fra Skatteetaten, Utlendingsdirektoratet, politiet og Arbeidstilsynet. Senteret er dels et sted for informasjon og veiledning, dels et sted hvor det blir utført enklere saksbehandling av de respektive etatene. Alle EØS/EFTA-borgere betjenes av servicesenteret. Det samme gjelder tredjelandsborgere som får eller søker opphold som arbeidstakere. I tillegg kommer familiemedlemmene til disse gruppene.

Norge har hatt en betydelig arbeidsinnvandring, både i form av arbeidstakere som ansettes hos norske arbeidsgivere, og utenlandske arbeidstakere med utenlandske ar-

beidsgivere. Det er gode erfaringer med senteret i Oslo, både blant medarbeidere og brukere.

I St.meld. nr. 18 for 2007–2008 ble det bl.a. foreslått at det vurderes å etablere flere slike kontorer. Som en del av Regjeringens nordområdesatsing ble det 28. september 2009 åpnet et nytt informasjons- og saksbehandlingskontor i Kirkenes, og 2. november 2009 åpnet et nytt servicesenter i Stavanger.

Det viser seg at etterspørselen etter arbeidskraft og tilstrømningen av arbeidsinnvandrere har avtatt i perioden med mindre gunstige konjunkturer.

Jeg vil derfor framheve at det er foretatt omfattende regelendringer i utlendingsregelverket, som har forenklet saksbehandlingsgangen. Dette gjelder bortfall av overgangsordningene, innføring av en ny registreringsordning for EØS-borgere og et nytt regelverk for arbeidsinnvandring hvor det bl.a. gis adgang for spesialister og nøkkelpersonell til på visse vilkår å få startet arbeid uten tillatelse. Behovet for slike sentre har derfor blitt mindre.

Jeg vil understreke at det ikke er avsatt egne midler til etablering av nye servicesentre andre steder i landet i statsbudsjettet for 2010. Basert på tilstrømningen av arbeidsinnvandrere til Hordaland kan det likevel tenkes at regionen kan ha behov for slike servicesentre. Jeg stiller meg positiv til at det innenfor disse rammene lokalt tas initiativ til samarbeidsløsninger for å bedre servicen overfor brukerne av offentlige tjenester.

Henning Warloe (H) [12:09:39]: Jeg sier takk for svaret.

Det er kommet en formell henvendelse til departementet fra byrådslederen i Bergen, datert 7. desember, som bl.a. viser til erfaringene fra de øvrige byene som statsråden nevnte og også til et skriftlig spørsmål som daværende representant Torbjørn Hansen sendte finansministeren i 2008. Finansministeren svarte på det spørsmålet 17. november 2008, der hun bl.a. skriver:

«Det er positivt at det tas lokale initiativ til samarbeidsløsninger for å bedre servicen overfor brukere av offentlige tjenester. Jeg har ingen bemerkninger til at skatteetaten deltar ved et felles veiledningskontor for utenlandske arbeidstakere i Bergen.»

Spørsmålet mitt blir da om departementet vil svare på brevet fra byrådslederen i Bergen – forhåpentligvis også positivt, slik at det iallfall ikke er noe hinder for å etablere dette senteret.

Statsråd Hanne Bjurstrøm [12:10:51]: Meg bekjent har vi svart på det brevet i tråd med svaret jeg kommer med til representanten – altså at vi ser positivt på at det gjøres, men at det må gjøres innenfor de økonomiske rammene og at det ikke kommer noe tilskudd til dette. Men vi er ikke negative til at det gjøres, dersom man opplever at det er et behov for det.

Henning Warloe (H) [12:11:16]: Da har jeg egentlig bare et spørsmål til slutt, angående dette med finansiering, for jeg forstår det slik at det er en betydelig statlig finan-

siering av servicesenteret for utenlandske arbeidstakere i Oslo. Er det slik at man ser annerledes på mulighetene for finansiering av et tilsvarende servicesenter i Norges nest største by?

Statsråd Hanne Bjurstrøm [12:11:40]: Som jeg sa i mitt svar, er bakgrunnen for Oslo – jeg vet ikke helt om jeg sa det, men jeg burde ha sagt det – bl.a. at det var en prøvemodelle hvor det var naturlig at man gikk inn med penger. Og som en del av nordområdepolitikken så man et behov i Kirkenes. Så har man hatt en type særlig arbeidskraftinnvandring i Stavanger. Det er bakgrunnen for at man gikk inn og delfinansierte de prosjektene. Man mener nå at slik som regelverket er endret, ser man ikke det samme behovet. Det er bakgrunnen for at vi ikke har satt av midler til dette for 2010.

Spørsmål 10

Hans Olav Syversen (KrF) [12:12:36]: Jeg holdt på å si takk for sist, men det er kanskje på kanten av det parlamentariske:

«Mottakere av arbeidsavklaringspenger må levere meldekort til Nav hver 14. dag. Mange opplever det svært vanskelig å få fritak for meldeplikten selv om de er i en situasjon hvor meldeplikt så ofte synes helt unødvendig og byråkratisk. Meldeplikten innebærer også et betydelig arbeid for Nav.

Vil statsråden ta noe initiativ for å endre regelverket og/eller fritaksordningen?»

Statsråd Hanne Bjurstrøm [12:13:12]: Alle mottakere av folketrygdytelser har plikt til å melde fra om forhold som kan være avgjørende for om vedkommende har rett til ytelsen, eller for ytelsens størrelse. Ved å systematisere rutinene for innhenting av opplysningene sikres det at Arbeids- og velferdsetaten får opplysningene som er nødvendige for å kunne beregne riktig ytelse før utbetaling skjer. For mottakere som verken deltar på tiltak eller arbeider, vil innsendingen av meldekortet bekrefte at det ikke er skjedd endringer som tilsier endringer i utbetalingen. Meldekortene sikrer dessuten jevnlig kontakt mellom mottakerne og Arbeids- og velferdsetaten i faser hvor det ikke er naturlig med hyppige oppfølgingstidspunkter.

At mottakerne må bidra litt selv gjennom å sende inn meldekort, reduserer også risikoen for feilutbetalinger. Det er i brukernes interesse. Erfaringene fra da ordningen med meldekort ble innført for mottakere av attføringspenger, er at det har bidratt til en betydelig effektivisering. Meldekortene innebærer også en automatisk og mer systematisk oppdatering av inntektsinformasjon enn manuelle rutiner. Det er en administrativ lettelse for Arbeids- og velferdsetaten. Mange av mottakerne benytter seg av Internett-løsningene. Dersom det vil være unødig tyngende for mottakeren å overholde meldeplikten, kan vedkommende fritas. Et slikt fritak vil gis basert på en konkret vurdering av

det enkelte tilfellet. Blant annet vil det kunne gis fritak til personer som har problemer med å fylle ut og/eller levere meldekort. Etaten skal vurdere om det skal gis fritak fra meldeplikten, selv om mottakeren ikke selv har bedt om det.

Jeg ser derfor ikke noe behov for å ta noen initiativ til å foreslå endringer i det vedtatte regelverket for arbeidsavklaringspenger på dette området.

Hans Olav Syversen (KrF) [12:14:55]: Takk for det.

Jeg er for så vidt enig i at det er en del trekk ved dette meldekortet som er både riktige og viktige. Samtidig er jeg overbevist om at statsråden er klar over den betydelige motstanden det har avstedkommet hos dem som skal gjøre dette. Hvis hun går inn på Facebook, vil hun se at det nå er langt over 20 000 som har meldt seg på en gruppe som reagerer på for så vidt både kriteriene for hvordan man eventuelt ikke kommer inn under ordningen, som ikke er kjent, og på selve ordningen.

La oss ta et eksempel. En som gjennom en sykdom er konstatert kronisk syk over en lengre periode, og vil være det, kanskje på midlertidig uførestønad, er ikke det et eksempel på at det nødvendigvis må bli mer byråkrati for Nav og dermed mindre tid til å hjelpe dem som virkelig trenger det, enn det motsatte?

Statsråd Hanne Bjurstrøm [12:16:07]: Jeg tror at vi i utgangspunktet ønsker det samme. Vi ønsker ikke å gjøre dette vanskeligere for brukerne enn det som er nødvendig. Derfor har vi jo dette unntaket. Jeg har vært i kontakt med etaten nettopp for å få en ordentlig forståelse av hva det unntaket innebærer, og hvordan det vil bli praktisert. Jeg har den forståelsen at det tilfellet som nettopp nevnes her, er tilfellet som ville gå inn under det unntaket.

Jeg skal ta initiativ for å se hvorvidt det er slik at vilkårene for unntaket eventuelt bør kommuniseres bedre til brukerne, slik at det hensynet ivaretas.

Hans Olav Syversen (KrF) [12:16:48]: Da tar jeg fatt i det jeg synes var positivt, nemlig å snakke med Nav om det både kan konkretiseres hvilke grupper som ved en engangshenvendelse kanskje kan slippe meldeplikt der det er åpenbart at det ikke vil være noen nytte, verken for vedkommende eller for Nav, bortsett fra å skape merarbeid for Nav, og at man kommuniserer dette bedre. Slik det er i dag, har brukeren ingen mulighet til å få klarhet i hvilke kriterier det er snakk om. Det er ikke kommunisert, verken på hjemmeside eller på annen måte. Så det er jeg veldig glad for.

Mitt spørsmål da er om også statsråden, når dette med meldeplikt nå trer i funksjon, vil følge det fortløpende, slik at det er intensjonen med det, nemlig å kunne følge opp den enkelte bruker, som følges opp, og at man ikke lager unødig plunder og heft for verken bruker eller for Nav som sådan.

Statsråd Hanne Bjurstrøm [12:17:46]: Jeg er veldig trygg på at etaten også har det fokuset, men jeg skal sørge for å følge det opp nøye også – at man nettopp har det fokuset: ikke plunder og heft for brukeren, men ressurser til å følge opp den enkelte.

Presidenten: Dermed er sak nr. 1 ferdigbehandlet.

S a k n r. 2 [12:18:01]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Møtet hevet kl. 12.19.
